

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Ženy jako oběti domácího násilí a jejich pohled na informace o možnostech
pomoci

Bakalářská práce

2022

Monika Zindulková

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Monika Zindulková**
Osobní číslo: **Z19030**
Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**
Studijní obor: **Zdravotně-sociální pracovník**
Téma práce: **Ženy jako oběti domácího násilí a jejich pohled na informace o možnostech pomoci**
Téma práce anglicky: **Women as Victims of Domestic Violence and Their Views on Resources on Victim Support**
Zadávající katedra: **Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce**

Zásady pro vypracování

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah pracovní zprávy: **35 stran**
Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucího**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: Nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. 307 s. ISBN 978-80-7380-806-8.
2. JEŽKOVÁ, Veronika, Jiřina VOŇKOVÁ a Dana POKORNÁ. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 10. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, 2020. 113 s. ISBN 978-80-9075-122-4.
3. KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. 128 s. ISBN 978-80-2607-191-4.
4. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATÉNKOVÁ a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
5. VOŇKOVÁ, Jiřina a David OPLATEK. *Vraždy v kontextu domácího násilí*. Praha: proFem, 2015. 69 s. ISBN 978-80-9045-643-3.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Adéla Michková, Ph.D.**
Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2022**

doc. Ing. Jana Holá, Ph.D. v.r.
děkanka

L.S.

Mgr. Helena Poláčková v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 8. března 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 25. 04. 2022

Monika Zindulková v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala především mé vedoucí práce Mgr. Adéle Michkové, Ph.D., za odborné vedení a cenné rady, rovněž také za trpělivost a za lidský přístup. Poděkování také patří respondentkám, které se rozhodly na výzkumu podílet. Velké poděkování patří mé rodině, přátelům a partnerovi, kteří mě po celou dobu studia a psaní mé bakalářské práce podporovali.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá ženami jako oběťmi domácího násilí a jejich pohledem na informace o možnostech pomoci a na základě těchto zjištění budou v práci zformulovány náměty na vylepšení aplikace Sociální pracovník v mobilu.

Práce se skládá ze dvou částí.

Teoretické části, která má za úkol popsat základní informace o domácím násilí, možnostech pomoci a zároveň představit aplikaci Sociální pracovník v mobilu.

Výzkumná část byla zpracována pomocí kvalitativního designu výzkumu a má za cíl zjistit, jaké informace ženy jako oběti domácího násilí získávaly, jak tyto informace vnímaly a potřebovaly.

KLÍČOVÁ SLOVA

domácí násilí, sociální pracovník v mobilu, respondentky, násilný vztah, informace, aplikace, možnosti pomoci, oběť, násilník, agresor

TITLE

Women as Victims of Domestic Violence and Their Views on Resources on Victim Support

ANNOTATION

This bachelor's thesis deals with women as victims of domestic violence and their view on the possibilities of help, and based on these findings, the thesis will formulate ideas for improving the application Social Worker on Mobile.

The work consists of two parts. The theoretical part, which aims to describe the basic information about domestic violence, the possibility of help and also to introduce the application Social Worker on a mobile phone.

The research part was processed using qualitative research design and aims to find out what information women as victims of domestic violence gained, how they perceived and needed this information.

.

KEYWORDS

domestic violence, social worker on the mobile phone, respondents, violent relationship, information, applications, help options, victim, rapist, aggressor

OBSAH

Úvod.....	12
1 Cíle a metody práce	13
1.1 Cíl práce	13
1.1.1 Dílčí cíle.....	13
1.2 Metody k dosažení cíle.....	13
Teoretická část	14
2 Domácí násilí	14
2.1 Historie domácího násilí	14
2.2 Aktéři domácího násilí	15
2.3 Definice a znaky domácího násilí	16
2.4 Formy domácího násilí.....	17
2.5 Cyklus domácího násilí	19
2.6 Genderově podmíněné násilí na ženách	21
2.7 Týraná žena	23
2.8 Syndrom týrané ženy.....	24
3 Pomoc obětem domácího násilí	26
3.1 Tři pilíře v pomoci obětem domácího násilí	27
3.2 Istanbulská úmluva.....	30
3.3 Práce neziskových organizací	30
3.4 Bezpečnostní plán	31
3.4.1 Případ vyhrocené situace	32
3.5 Prevence domácího násilí.....	32
3.6 Sociální poradenství	33

4	Sociální pracovník v mobilu	35
	Výzkumná část.....	37
5	Metodika výzkumné části	37
5.1	Výzkumný soubor	39
5.2	Charakteristika respondentek	39
5.3	Příprava výzkumu	40
5.4	Sběr dat.....	40
6	Prezentace výsledků výzkumu.....	43
6.1.1	Fáze – Začátek násilného vztahu	43
6.1.2	Fáze – Průběh násilného vztahu.....	47
6.1.3	Fáze – Konec násilného vztahu	53
6.2	Využití mobilní aplikace Sociální pracovník v mobilu pohledem respondentek	58
7	Diskuze	63
8	Závěr	67
9	Použitá literatura	69
9.1	Primární zdroje.....	69
9.2	Sekundární zdroje.....	70
9.3	Odborné články	70
9.4	Internetové zdroje.....	71
9.5	Ostatní	74

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1 - Fáze cyklu domácího násilí (Walker In: Ševčík, Špatenkova, s. 53).....	21
Obrázek 2 - Signal for help (canadianwomen.cz, 2022).....	59
Tabulka 1 - Fáze násilného vztahu a tematické oblasti	42

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BKB	Bílý kruh bezpečí
DN	Domácí násilí
NV	Násilný vztah
SPM	Sociální pracovník v mobilu

ÚVOD

Domácí násilí je všemi směry propírané téma. I přesto je tento jev ve společnosti stále považovaný za společenské tabu. Přitom postihuje ženy, muže i děti napříč světadíly, bez rozdílu rasy, pohlaví a věku. Jenom za rok 2020 bylo prokázáno 428 trestných činů týraní osoby žijící ve společném obydlí (vlada.cz, 2021).

Tato bakalářská práce se zabývá tématem domácího násilí na ženách. V extrémních situacích může domácí násilí končit tím nejhorším scénářem – smrtí (Topinka et.al, 2016, s. 12). V roce 2019 zemřelo 19 žen rukou svých partnerů v návaznosti na týraní osob ve společném obydlí (policie.cz, 2020).

Podstatou této práce je zjistit, jak v průběhu násilného vztahu ženy získávaly informace o domácím násilí a následné pomoci. Druhým tématem je aplikace Sociální pracovník v mobilu, která pomáhá lidem v nouzi. Téma pomoci obětem domácího násilí si zaslouží velkou pozornost, jednak proto, že o mnoha případech domácího násilí se nikdo nikdy nedozví, a jednak proto, že pomoc pro oběti musí být především rychlá a důsledná. Spojení mobilní aplikace a sociální sféry je velký krok dopředu v oboru sociální práce. Využití nástroje mobilní aplikace je efektivní zdroj rychlé pomoci.

Domácí násilí je celospolečenský problém, na který je důležité upozorňovat a zvýšit povědomí široké společnosti o této problematice. Domácí násilí může mít několik forem. Je to především psychické, fyzické, ekonomické, sociální a sexuální násilí. Ženy často snášejí násilí ze strany svých partnerů dlouhá léta. A často si samy neví rady a netuší na koho a kam se obrátit. Mají především pocit, že se jejich problém nedá vyřešit. Domácí násilí proto může trvat i několik let.

Sama jsem se ocitla v roli svědka domácího násilí, tato skutečnost mě dovedla k tomu, abych se nad tématem začala zamýšlet. Mé studium sociální práce na vysoké škole mě inspirovalo k tomu, abych se k tomuto tématu po letech vrátila a přispěla tak k rozvoji pomoci obětem domácího násilí.

„Bez lásky žena zahyne. Jako každá květina nedostává vodu. Nejprve svěsí hlavu, pak usychá. Květina toho proti svému smutnému osudu moc dělat nemůže. Žena ano.“ – Hauke Brost

1 CÍLE A METODY PRÁCE

1.1 Cíl práce

Zjistit, jak ženy, bývalé oběti domácího násilí, nahlíží na informace o domácím násilí, možné pomoci a ukončení násilného vztahu a na základě zjištění zpracovat náměty pro úpravy mobilní aplikace Sociální pracovník v mobilu.

1.1.1 Dílčí cíle

1. Zjistit, jak tyto ženy tehdy získávaly a vnímaly informace vztahující se k domácímu násilí, jeho ukončení a možnostech pomoci.
2. Zjistit, jaké informace tyto ženy nejvíce potřebovaly a v jaké podobě pro ně byly dostupné.
3. Formulovat na základě těchto zjištění náměty pro úpravy mobilní aplikace Sociální pracovník v mobilu.

1.2 Metody k dosažení cíle

Cílem teoretické části je popsat domácí násilí, dále základní pojmy vztahující se k problematice, formy pomoci a pojmy, které se k pomoci vztahují a představit aplikaci Sociální pracovník v mobilu.

Ve výzkumné části je k dosažení stanoveného cíle využitý kvalitativní design výzkum a metoda sběru dat - polostrukturovaný rozhovor. K následné analýze dat je využito otevřeného kódování.

TEORETICKÁ ČÁST

2 DOMÁCÍ NÁSILÍ

„Domácí násilí je způsob chování mezi blízkými lidmi (zpravidla intimními partnery), kteří spolu sdílejí společný domov, kdy jeden z nich uplatňuje moc a kontrolu nad tím, co dělá ten druhý“. (domacinasili.cz, 2009)

Koukolík a Drtilová (2006) popisují násilné chování jako agresi, jejímž cílem je hlavně krajní poškození obětí.

Násilí namířené proti ženám v různých formách je trvale se vyskytující jev, který se vyskytuje v určitých oblastech komunit a zemích celého světa, prorůstajících napříč sociálními třídami, rase, věku, náboženství a národními hranicím (WHO, 2005, s. 5).

Dle Ševčíka (2006) je DN (domácí násilí) proces, který má svou dynamiku, zhoršuje se a eskaluje. Začíná urážkami a ponižováním, pachatel se k oběti chová žárlivě a majetnický, oběť nemůže být v kontaktu s přáteli a s kolegy, později ani s rodinou, zároveň agresor kontroluje, kde oběť tráví svůj čas a kontroluje jí finanční prostředky.

Podle deklarace Spojených národů násilí namířené proti ženám zahrnuje jakýkoliv akt, založený na genderově podmíněném násilí, což má za následek fyzickou, sexuální či psychologickou škodu na oběti, včetně výhrůžek, nátlaku nebo nedobrovolné zbavení svobody, ať už k nim dochází v rámci veřejného nebo soukromého života (WHO, 2005, s. 5). Oběti domácího násilí často vypovídají, že je jejich partner (agresor) ve společnosti lidí vážený a respektovaný. Tím víc je situace oběti těžší, protože pokud se rozhodnou svěřit, narážejí v okolí na odmítavý přístup, protože si nikdo nepřipouští, že takový respektovaný člověk by se mohl domácího násilí dopustit (Ševčík, 2009).

2.1 Historie domácího násilí

DN je ve společnosti dlouho ukotvený problém, který nás provází napříč světadíly a napříč všemi historickými obdobími. Násilí na ženách je zakořeněno ze sexismu a představy o „přirozeném“ řádu společnosti, žena je podřízena muži a proto je násilí uznávaný prostředek, jak tuto podřízenost a poslušnost žen udržovat. Když se podíváme směrem do historie, zjistíme, že toto přesvědčení bylo promítáno do zákonů a právních systémů. Například Chamurappiho

zákoník praví, že žena je podřízena svému muži a proto muž má právo trestat ženu za prohřešky. Římské právo pravilo, že právo přiznává pouze otci, který je nadřazen nad ostatními členy rodiny. Zároveň ženy neměly právo samy za sebe rozhodovat a musely mít svého poručníka, v tomto případě manžela. Stejně tak ženy neměly právo angažovat se ve veřejných funkcích, jejich hlavní úloha byla starat se o domácnost a děti. Podobně je podřízení žen zakotveno ve středověkém církevním právu, zde je vnímán kromě faktoru víry i faktor manželství. Středověké uchopení ženy se pohybuje mezi dvěma odlišnými symboly – první zobrazuje ženu jako matku a druhý ženu coby nositelku hříchu. Z těchto dvou odlišných postavení vyplývá společenské postavení žen, jednak zdůrazňuje jejich mateřskou úlohu, ale nepřiznává jim společenský plnohodnotný status. Ženy ve středověkém církevním právu byly podřízeny výkladu Bible, zde jsou ženy vnímány jako neřestné a trestají se za prvotní hřích. Ve středověku byla žena v rámci společenského postavení pod mužem a muž měl právo na ženu dohlížet a vychovávat ji za použití fyzických trestů (Hurychová et.al., 2016, s. 13).

Problematika domácího násilí byla utlumena prakticky do 70.let minulého století. V kontextu společenských změn v 60. a 70. letech 20. století vyplouvají na povrch nová témata, která byla dříve tabuizována. Symbolem domácího násilí v jeho původní podobě se stala Američanka Francine Hughesová, která v roce 1977 upálila svého bývalého manžela. Lidé z veřejnosti byli zvědaví, zda soud přihlédne k utrpení, které Francine musela trpět (Čírtková, 2020, s. 9). Ludmila Čírtková (2020, s. 57) dále zmiňuje obdobný případ Any Orantes Ruiz, která se ve svých šedesáti letech v roce 1997 odhodlala prolomit veřejně tajemství o domácím násilí, které zažívala od svého muže. Nedlouho po odvysílání byla Any zavražděna svým mužem. Ve většině zemí po celém světě se téma domácího násilí začalo otevírat až po roce 1990. V českém prostředí se téma domácího násilí prosadilo do odborného a veřejného mínění až po roce 1993. Ve stejném roce vznikla ROSA jako první organizace na pomoc obětem domácího násilí (Hurychová et.al., 2016 s.15).

2.2 Aktéři domácího násilí

„Za aktéry domácího násilí jsou považováni osoba ohrožená, osoba násilná a děti, případně další členové domácnosti, kteří mohou vystupovat v roli svědků“ (Kotková et. al., 2014, s. 21).

- **Osoba ohrožená**

Termín vychází ze zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Ohrožená osoba domácím násilím může být každá osoba, která je

podrobena násilí ze strany blízké osoby v domácnosti. Podobně jako neexistuje jednotná příčina pro začátek domácího násilí, neexistuje ani jednotný profil osoby ohrožené domácím násilím (Kotková et al., 2014, s. 21)

- **Obět**

Termín je vymezen v zákoně č.45/2013 Sb. O obětech trestných činů. Oběti domácího násilí lze rozdělit dle různých hledisek. V praxi je prioritní rozlišení obětí z hlediska proběhlé viktimizace, tj. podle toho, zda k viktimizaci domácím násilím doopravdy dochází a došlo, a to na pravé, nepravé a falešné (Asociace pracovníků intervenčních center, 2016, s. 53).

- **Osoba násilná**

Za násilnou osobu je považována každá osoba, která páchá DN na svých nejbližších, ať už mluvíme o jakékoliv formě násilí. Většinou si pod pojmem násilná osoba představíme muže, ale násilné bývají i ženy. Řada odborníků se snaží vytvořit typologii násilných osob, ale žádná z existujících klasifikací není považována za všeobsahující (Kotková et.al., 2014, s. 24).

- **Děti**

Děti, které se ocitají v roli svědků domácího násilí jsou Světovou zdravotnickou organizací označovány za osoby ohrožené. Pokud je násilí namířeno přímo na dítě, může dítě prožívat vztek na rodiče, který na něm násilí páchá, ale i na toho rodiče, který ho nedokáže před násilím ochránit (Kotková et.al., 2014, s. 26).

2.3 Definice a znaky domácího násilí

V současné sociologii neexistuje jednoznačný, jednomyslný názor, jak široká by definice násilí v rodině měla být, ani co všechno do definice zahrnout (Pikálková, Podaná, Buriánek, 2015, s. 14). DN je komplikovaným jevem a jelikož se jedná o téma, které je již na veřejnosti poměrně diskutované, neexistuje jednotná obecná definice domácího násilí (Kotková et.al., 2014, s. 14).

Dle Čuhelové (2019) DN vykazuje určitá specifika. Násilí se odehrává **beze svědků a mezi dvěma osobami**, které k sobě mají nějaký vztah. Z tohoto pohledu v domácím násilí hraje roli citová vazba a ekonomická závislost. Oproti ostatním trestným činům pachatel obvykle neopouští místo činu. Díky určité toleranci pachatel nepředpokládá, že by za své chování mohl být potrestán. Odborná veřejnost vychází z toho, že DN je přítomno v případě, kdy se vyskytnou všechny definiční znaky:

Je přítomno násilí, které je **dlouhodobé**. O dlouhodobosti lze mluvit tehdy, kdy cyklus násilí proběhne minimálně dvakrát. Další znak domácího násilí je vztah mezi blízkými osobami, mezi nimiž k násilí dochází, vztah je vztahem **asymetrickým**. Slovem asymetrický je myšlen pojem oběť a násilník, přičemž role se nestřídají. Mezi znaky se řadí i to, že násilná osoba a oběť **spolu žijí**. „*Hovoří se o tom, že společný privát vytváří závislost.*“ (Čuhelová, 2019, s. 1). Mezi znaky domácího násilí patří i **eskalace**. Násilné incidenty mívají **vzrůstající intenzitu**, agresor z prvo počátku vystavuje oběť psychickému násilí, poté následuje fyzické násilí, přičemž útoky směřují proti lidské důstojnosti oběti a proti jejímu zdraví, tyto útoky mohou vyústit i v útoky proti životu (Topinka et.al., 2016, s. 11).

2.4 Formy domácího násilí

Nejvíce častý typ násilí namířeného proti ženám v celém světě je DN nebo psychické, emocionální a sexuální zneužití žen jejich partnery či expartnery (WHO, 2005). Kotková a kolektiv autorů (2014) zase uvádí, že za DN lze tedy považovat fyzické, psychické, sexuální a ekonomické a dochází k němu mezi blízkými osobami sdílejícími jednu domácnost. Čuhelová (2019) do forem domácího násilí řadí i stalking. Existují různé formy domácího násilí, tyto formy jsou často propojené (Kotková et.al., 2014, s. 14-16).

▪ Fyzické násilí

Je použití fyzické síly k ohrožení nebo poškození oběti. Cílem fyzického násilí je přivodit oběti bolest a nebo tělesné utrpení (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 47). Fyzické násilí se projevuje v podobě bití, škrcení, fackování, pálení, svazování, kopání, odpírání spánku či jídla, anebo vyhrožováním zbraní. Stopy fyzického násilí jsou poměrně viditelné (např. monokl, modřiny, odřeniny, zlomeniny), tudíž jsou ve srovnání s ostatními druhy domácího násilí relativně snadněji prokazatelné (Kotková et.al., 2014, s. 16).

▪ Psychické násilí

Jsou to především nadávky, obviňování, pokořování a ponižování. Zesměšňování na veřejnosti, vyhrožování domácím násilím a zastrasování. Jako psychické násilí se jeví i odepírání spánku či potravy, vydírání sebevraždou, rozbíjení či ničení věcí oběti (rosacentrum.cz, 2021). Při tomto typu násilí je oběť zbavena možnosti rozhodování sama o sobě. Zároveň oběť nesmí rozhodovat o chodu rodiny a partner je přesvědčen o prospěšnosti tohoto typu modelu pro chod rodiny. Během psychického násilí dochází k velkému poklesu kvality života oběti, přičemž nelze vyloučit vznik syndromu týrané osoby (Voňková, Oplatek, 2015, s. 17).

- **Sexuální zneužívání**

Do sexuálního násilí řadíme znásilnění, donucení k sexu či sexuálním praktikám, které oběť odmítá, ať již násilím nebo výhrůzkami (rosacentrum.cz, 2021). Dle Ševčíka a Špatenkové (2011) je i vynucený sexuální styk mezi manželi násilným aktem a nejde tedy o „plnění manželských povinností“, jak to určité násilné osoby mohou označovat.

- **Ekonomická kontrola**

Je to především omezování přístupu k penězům nebo neposkytování peněz na provoz domácnosti (rosacentrum.cz 2021). Kotková a kolektiv autorů (2014) označují ekonomické násilí jako sociální izolaci. Přítomné je v případech, kdy násilná osoba brání oběti chodit do práce, tudíž ekonomickou stránku ovládá partner. Může se objevit dennodenní dozor nad nákupy nebo nucení k závazkům ve formě půjček nebo ilegitimní zacházení s majetkem oběti (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 50).

- **Stalking**

Výraz stalking pochází z anglické lovecké terminologie a vyjadřuje uštvat kořist. Zásadní znak stalkingu je obsesivní fixace známého či neznámého pachatele na danou osobou, kterou pak obtěžuje systematickou a nechtěně vyžádanou pozorností. Obtěžování probíhá ve formě telefonování, posílání SMS, zdržování se v oblasti oběti a zejména jejím monitoringem (Čírtková In: Čuhelová, 2019 s. 7). Asociace pracovníků intervenčních center ČR (2016) popisuje stalking jako potřebu dát oběti lekci, přičemž samotnému stalkingu předchází obtěžování a až po něm samotný stalking.

DN, se často vyskytuje v několika formách současně. Má vzrůstající tendenci – psychické násilí se často převrátí v násilí fyzické. (rosacentrum.cz, 2021).

2.5 Cyklus domácího násilí

DN se může jevit jako neočekávané, ve skutečnosti má svůj specifický vzorec, tzv. cyklus domácího násilí. Tento cyklus jako úplně první popsala Walkerová. Porozumění tomuto cyklu napomáhá nahlédnout do kontextu a dynamiky domácího násilí. Výše zmíněná autorka popsala čtyři fáze domácího násilí, které mají různou délku a časový interval trvání. Tento interval se při opakování násilí zkracuje. Charakteristické chování agresora se vyznačuje v každé fázi. Zároveň autorka daného cyklu uvádí, že fyzickému násilí zpravidla předchází emocionální a psychické násilí (Walker In: Ševčík, Špatenková, 2011, s. 52-53).

Fáze napětí

V této fázi houstne atmosféra, komunikace mezi partnery vážne, násilná osoba projevuje znaky podrážděnosti, nespokojenosti a zároveň všechno neustále kritizuje. Násilí se v této fázi projevuje spíše ve formě pasivní agrese, ale není vyloučen ani křik a nadávky. V návaznosti nato cítí ohrožená osoba strach a projevuje snahu předejít či zabránit agresivnímu chování násilníka, tzn. ohrožená osoba chce agresorovi co nejvíce vyhovět, její chování se značí jako submisivní. Zároveň se objevují pocity viny u ohrožené osoby, že nezabránila vzniku napětí.

Fáze násilí

Definuje se plným propuknutím násilí. K podobě psychického týrání se připojuje týrání fyzické, přičemž záleží na historii násilí partnerů ve vztahu. Násilník se projevuje rozbíjením věcí a zastrašováním, zároveň se pokouší získat moc a kontrolu nad obětí a tímto ji zcela zkrátit, a to i několikahodinovým týráním, přičemž dochází k projevům fyzického násilí jako je: kopání, poplívání, škrčení, mlácení, strkání, pálení, svazování a k znásilňování. Emoce se u oběti projevují jako strach, úzkost, bezmoc a zoufalství. Typické pro tuto fázi je, že časem dochází k eskalaci celé situace v důsledku toho, že násilník zjistí, že jeho násilné chování nemá žádné sociální dopady. Tímto se násilník naučí využívat násilí jako prostředek ke kontrole a donucování.

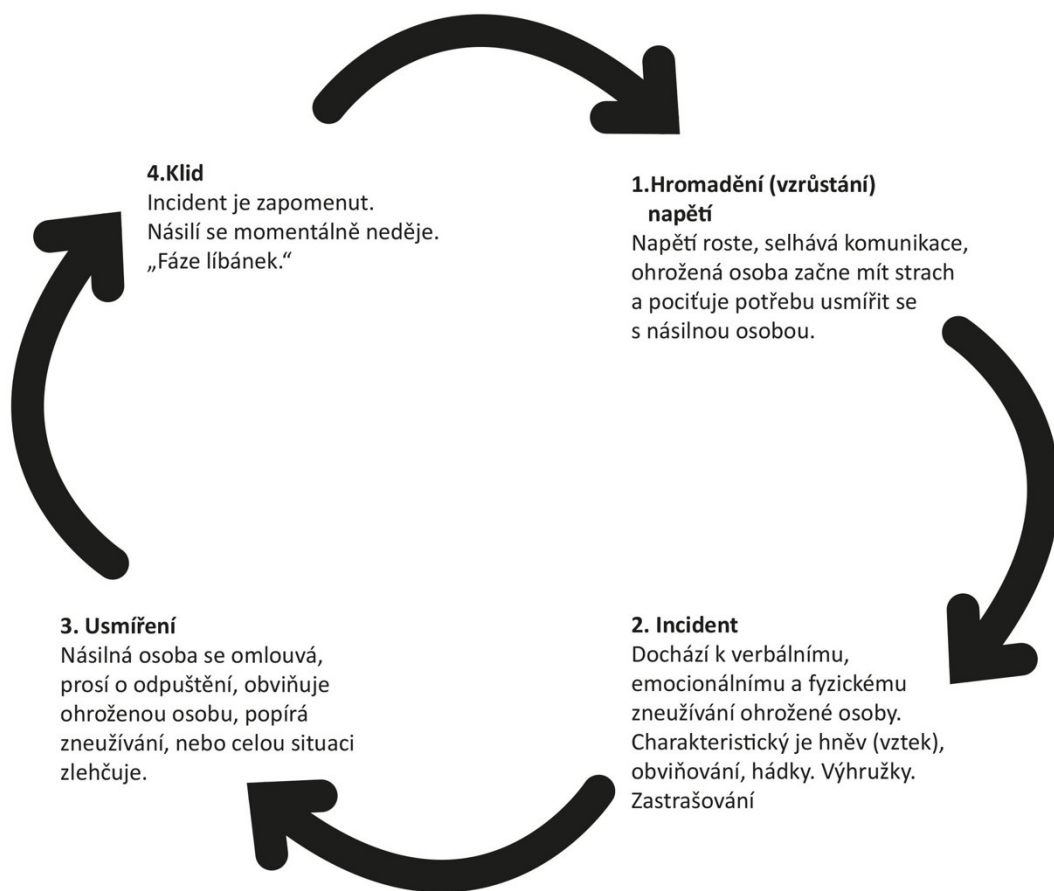
Fáze usmíření, líbánek

Násilníkovi dochází, že by oběť mohla chtít vztah ukončit, ale nechce nad ní ztratit moc a kontrolu, nechce si připustit, že by o oběť mohl přijít. V návaznosti nato mění strategii, dochází k omlouvání, slibování a ubezpečování, že se nic podobného už nestane. Proto se fáze usmíření/líbánek vyznačuje vyznáním lásky, lítosti a smutku ze strany násilníka, nebo se alespoň pokouší tyto pocity předstírat. Tyto projevy jsou pro oběť natolik přesvědčivé, že dochází k setrvání ve vztahu a uvěření slibům, že se násilník změní. V případě, že s touto taktikou neuspěje, dochází k citovému vyhrožování sebevraždou, sebepoškozováním apod., v druhém případě násilník svaluje vinu na oběť.

Fáze klidu

Může se považovat za součást fáze usmíření/líbánek. Charakterizuje se relativním klidem, ve vztahu se nevyskytují žádné výrazné incidenty násilí. Násilní osoba má tendence splnit některý se svých mnoha slibů a oběť proto doufá, že násilí tímto bylo překonáno. I přesto problémy stále zůstávají, postupně se zhoršují až opět dochází k fázi napětí. Celý popsany cyklus, se opakuje pořád dokola, dokud není určitým způsobem přerušen (Walker In: Ševčík, Špatenková, 2011, s. 54-55). 4 fáze cyklu domácího násilí ve zkratce viz. obrázek č. 1

Čuhelová (2019) nabízí velmi obdobný model.

Obrázek 1 - Fáze cyklu domácího násilí (Walker In: Ševčík, Špatenkova, s. 53).

2.6 Genderově podmíněné násilí na ženách

Původně bylo DN vymezováno genderově jako násilí mužů na ženách. A to i přesto, že do teorie domácího násilí pronikla nová paradigmatata. Je zřejmé, že mezi domácím násilím a genderově podmíněným násilím existují rozdíly, oba typy se propojují. Genderově podmíněné násilí bývá určeno jako veškeré akty (fyzické, sexuální, psychické, ekonomické a dalších forem) násilí, které jsou zaměřené na ženy, protože jsou ženy, nebo na muže, protože jsou muži, anebo

akty tohoto násilí, které nepatříčně dopadají na ženy či muže (Čírtková, 2020 s. 56–57). Přičemž za typické kategorie genderově podmíněného násilí jsou považovány zejména:

- domácí a partnerské násilí,
- sexuální násilí (od znásilnění až po sexuální obtěžování),
- stalking (nebezpečné pronásledování),

Přestože se oběťmi zmíněných typů násilí stávají i muži, ženy jako oběti převažují jednoznačně u sexuálního násilí, ale také u stalkingu anebo u týrání partnerem (Čírtková, 2020 s. 57).

Dle Ševčíka a Špatenkové (2011) jsou ženy nejčastějším terčem domácího násilí.

Přičemž DN se nejčastěji děje mezi mužem a ženou v partnerských relacích:

- manžel-manželka,
- druh-družka,
- partner-partnerka,
- bývalí manželé či partneři.

Poznatky mezinárodních výzkumů hovoří jednohlasně o tom, že násilí, které probíhá mezi partnery má genderový rozměr. United Nations Office on Drugs and Crime ve své Global Study on Homicide z roku 2013 uvádí, že za poslední rok bylo v Evropě 55 % ženských obětí vražd usmrceno partnerem či partnerkou nebo někým jiným z rodiny, ve srovnání s 18 % mužských obětí. Majorita zavražděných žen byla zabita někým, koho znaly, někým z blízkých, a to převážně partnerem, ve svých domovech. V kontextu výše uvedeného tedy vyplývá, že zabíjení žen je projevem násilí na ženách, a v případě, že by se toto číslo podařilo snížit, snížil by se počet vražd žen jako takových. I přesto, že počet vražd žen v Evropě dlouhodobě mírně klesá, tato pozvolná změna ukazuje, jak složité je odstranit praktiky a chování, které jsou vžité v kultuře a společenských normách, které jsou projevem genderové nerovnosti žen a mužů (Voňková, Oplatek, 2015, s. 25).

Výzkumy opakovaně prokazují fakt, že v případě domácího násilí je muž typickou násilnou osobou a jeho partnerka je typickou osobou oběti. (Ševčík, Špatenková, 2011 s.70). Agrese vůči ženě, partnerce, pramení zpravidla z potřeby partnerku vlastnit, ovládat, nebo mít nad ní úplnou kontrolu. Agrese je často způsobována chorobnou žárlivostí anebo egoismem agresora. Určité projevy a příčiny, které vedou k násilí se často prolínají navzájem a ovlivňují. Určitou roli sehrává i neúspěšnost muže v kariéře. Strach z toho, že by žena mohla být lepší v práci a

stát se tak samostatnou a nezávislou na svém partnerovi. Velký podíl má na domácím násilí povaha partnera, alkohol a další návykové látky (Čech et al., 2011 s. 12).

Někteří autoři považují násilí jako pojetí moci, respektive mocenského ovládnutí jedné osoby druhou. Násilnost se tak projevuje mocenskou převahou agresora nad svojí obětí, tu nejen ohrožuje, ale i kontroluje. Výše uvedenou moc a kontrolu považují za projev násilí v rodinných vztazích hlavně feministické teorie. Převahou dominantní moci muže se žena staví v rámci partnerského vztahu do sociálně-ekonomicky nerovné a závislé pozice. Popsanou nerovnost feministické teorie označují za situaci, která vede k tomu, že je s ženou v dlouhodobém hledisku zacházeno nedůstojným a ponižujícím způsobem (Machalová, 2014, s. 39).

2.7 Týraná žena

Současná literatura se pokouší identifikovat společné charakteristiky žen jako osob ohrožených domácím násilím, respektive týraných (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 92). Odpověď na otázku, zda existuje osobnostní typ, který násilníka přitahuje, je značně složitá a nese s sebou nebezpečí přílišné patologizace a sekundární viktimizace. Je však jisté, že příčiny jsou multifaktoriální (Cimrmanová, 2013, s. 88). Nejčastější rys, se kterým se setkáváme, je nízká sebeúcta. Tyto ženy jsou přesvědčeny o tom, že si takové chování ze strany mužů zaslouží a mohou se cítit vinny za své domnělé pochybení. Autoři v literatuře poukazují nato, že tyto ženy mají podobně jako násilní muži tzv. dvojitou tvář – světu ukazují jen tu pozitivní a optimistickou tvář, ale v realitě žijí v hrůze a hněvu. Lidem v okolí se tyto ženy mohou jevit jako netečné, ale ve skutečnosti jsou velmi silné, čemuž svědčí i fakt, že „přežívají“ v domácím násilí. V roli osoby ohrožené nejsou jen ženy ze slabších poměrů, ale i ženy svébytné, pracovně úspěšné, mimo rodinný systém aktivní a sebevědomé (Ševčík, Špatenková 2011, s. 92). Tuto domněnku potvrzuje i Cimrmanová (2013) jež v odborné literatuře vyvrací, že věk, vzdělání, ekonomický status či životní styl nejsou společný faktor pro vznik domácího násilí.

Potvrzeny jsou však určité rizikové faktory pro vznik domácího násilí:

- týraní ohrožené osoby v dětství
- horší psychické a fyzické zdraví
- tendence k emocionálnímu připoutání
- pocity viny postrádající logiku

Kombinace těchto rizik je živným podkladem pro vznik **syndromu připoutání**. Syndrom se projevuje náklonností k násilníkovi, neschopnost vyhledat pomoc a opustit chorobný vztah. V posledních letech se pro syndrom připoutání používá označení **syndrom týrané ženy**. Nezřídka s domácím násilím bývá také spojován **stockholmský syndrom** (Cimrmannová, 2013, s. 88-89).

2.8 Syndrom týrané ženy

Debatu o domácím násilí spojují někteří autoři s tzv. druhou vlnou feministického hnutí, která se rozvinula v 60-70. letech 20. století. Především v USA v této dekádě vznikla řada publikací, které představily výsledky různých výzkumů partnerského násilí. Za oběti toho jevu byly považovány především ženy. Leonora E. Walkerová identifikovala tyto oběti ve své známé knize „Týraná žena“ v roce 1979. Právě na tuto práci zmíněné autorky je nahlíženo jako na jakýsi spouštěč debaty o násilí v soukromých vztazích. Walkerová, která se zabývala psychoterapií, pracovala především se ženami, které se staly oběťmi domácího násilí. Na základech svých poznatků zjistila, že pokud jsou ženy dlouhodobě vystavované fyzickému a psychickému nátlaku ze strany svých mužů nebo partnerů, může se u nich rozvinout stav, který pojmenovala „**syndrom týrané ženy**“. Přítomnost zmíněného syndromu popisuje prostřednictvím dvou teorií:

- naučená bezmocnost
- teorie cyklů násilí

Podle autorky DN není náhoda ani nějaká danost. To, že muži jednají násilně, vysvětlovala jako zneužití moci, které vycházelo podle ní z jejich mínění, že jim náleží právo spravovat život žen. Proto v popsané situaci ženy ztrácely postupně schopnost kontrolovat svůj život a stávaly se bezmocné. Prostřednictvím svých teorií autorka pak dokazuje, že násilí proti ženám má vždy cyklickou povahu a není vedeno jen jako fyzický či psychický útok. Tato teoretická východiska autorka později několikrát přepracovala. To však nemění poznatek, že její práci můžeme označit za první pokus o vhled do struktury násilí v rodinných a partnerských vztazích zevnitř (Machalová, 2014, s. 14-15). V důsledku týrání se u ženy může rozvinout posttraumatická stresová porucha, která je opožděnou reakcí na závažný stres. Tato porucha se může projevovat nelehkými vzpomínkami na událost, děsivými sny, iluzemi, halucinacemi, disociativními flashback-epizodami anebo tělesnými projevy. Přičemž zvláště ohroženy jsou ženy, které se

během traumatického prožitku cítily zcela bezbranné a byly mu vystaveny delší dobu. Rizikový faktor pro vznik této poruchy je tedy déletrvající násilí a pocity bezbrannosti a syndromu týraných žen (Cimrmannová, 2013, s. 89).

3 POMOC OBĚTEM DOMÁCIHO NÁSILÍ

Legislativa zaujímá dva základní přístupy při řešení otázek, které souvisí s problematikou domácího násilí. Přístup **represivní** zastupuje skutkovou podstatu trestného činu. Přístup **preventivní** obsahuje ochranu, která je zastoupena v rámci poradenských středisek, mediace a vykázaní (Čuhelová, 2019, s. 8).

DN je jev, který společnost provází již odedávna. Podobu právní úpravy, která by ochranu před domácím násilím normovala máme v České republice od roku 2007, kdy dnem 1.1. 2007 nabyl účinnosti **zákon č. 135/2006 Sb.**, kterým se obměňují některé zákony v oblasti ochrany proti domácímu násilí.

Společnost si pokládá otázku, jak se může ohrožená osoba proti domácímu násilí bránit a jestli je třeba nástroj ochrany poskytnout i někomu dalšímu, např. dětem či rodičům. Zásadní otázkou také je, zda můžeme poskytnout ochranu i osobě, která o ni nestojí. Orgány zákonodárné moci přijaly právní úpravu na DN v rovině trestního a civilního práva. Vzhledem k tomu, že toto téma je natolik citlivé a složité, přesahují jeho hranice do různých specifických oblastí práva. Ve velkém rozsahu je třeba aplikovat tzv. jednoduché právo a neméně důležitá základní lidská práva, na která nesmíme zapomenout (Čuhelová, 2019, s. 11).

Zásadní změnou v právní oblasti domácího násilí je **zákon č.135/2006 Sb.**, který značně mění postavení oběti. Zákon na ochranu před domácím násilím uvádí komplexní přístup k prevenci a ochraně před domácím násilím. Upravuje a především spojuje postupy policie, justice a sociálních služeb v rámci pomoci obětem domácího násilí (bkb.cz, 2009). Výše zmíněným zákonem vstoupila do našeho právního řádu také regulace ochrany proti domácím násilím na poli soukromého práva. Do toho zákona byl přidán paragraf 76b, přinášející tzv. zvláštní předběžné opatření. Zároveň zákon přinesl do zákona o Policii ČR tzv. **institut vykázaní**, který představuje intervenční centra jako sociální službu určenou pro osoby, které jsou ohrožené domácím násilím. Dalším významným milníkem byl **zákon č. 218/2009 Sb.**, kterým se mění občanský soudní řád a některé další zákony. Tento zákon změnil ustanovení upravující předběžná opatření. Hlavním cílem zákona bylo doplnit ustanovení, která se týkají domácího násilí, což znamenalo primárně blíže specifikovat jednotlivé instituty domácího násilí a odstranit jednotlivé interpretační potíže konkrétních ustanovení. Dále došlo ke změně paragrafu

76b, dle kterého bylo možné uložit osobě (agresorovi), na kterou zmiňovaný návrh cílil, aby opustila společné obydlí a ani se v obydlí nezdržovala, popřípadě aby se nepokoušela zkontaktovat navrhovatele (oběť). Nicméně tato změna nepředstavovala zase tak zásadní změnu v právní úpravě, jelikož i před novelou soudy zakazovaly kontakt agresora s obětí. V roce 2010 vstoupil v účinnost trestní zákoník, který dosadil na místo paragrafu 215 novou skutkovou podstatu, přečin týrání osoby žijící ve společném obydlí (Čuhelová, 2019, s. 9-10). Trestní právo pojem týrání popisuje jako úmyslné zlé nakládání s blízkou osobou, přičemž toto týrání se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, jež týraná osoba považuje jako těžké příkoří.

V roce 2013 nabyla účinnosti první část **zákona č.45/2013 Sb.** o obětech trestných činů a změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). Zmíněný předpis přinesl ucelenou úpravu pomoci obětem trestných činů, která do té doby byla upravena v trestním zákoně. Tentýž rok nabývá účinnosti druhá část tohoto zákona, která zavádí do zákona č.141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, institut předběžných opatření.

Od roku 2014 je účinný zákon **č. 89/2012 Sb.**, který přinesl do českého právního řádu mnoho změn.

Přičemž zákonodárce při své činnosti bral v potaz i osoby ohrožené domácím násilím. Zákonodárce vycházel především z důvodové zprávy k občanskému zákoníku, v níž stálo že „zejména v posledním desetiletí se DN stalo fenoménem o němž je třeba uvažovat ve všech rovinách. Vedle roviny psychologické a psychosociální je třeba se i v jednotlivých právních oborech zabývat předpisy, které by osoby, které jsou tímto jevem ohroženy, ochránily (Čuhelová, 2019, s. 10-11).

3.1 Tři pilíře v pomoci obětem domácího násilí

Zákon č. 135/2006 Sb. přinesl úpravu vzájemně provázaných opatření, ve kterých zastávají svou roli **policie, soudy a intervenční centra**, tato trojice má působit preventivně a zároveň by měla zabránit budoucím atakům násilné osoby. Zákonná úprava domácího násilí je založena na třech propojených pilířích, přičemž každý pilíř má své opatření, jež činí výše jmenované tři složky.

První pilíř je **policie** – zaujímá své místo v akutní fázi, kdy aktuálně dochází k útoku domácího násilí. Hlavní zástupce v rámci opatření v pravomocích policie je **policejní vykázaní** (Čuhelová, 2019, s. 11). Zjistí-li policejní příslušník, že se v daném případě jedná o domácí DN, je oprávněn násilnou osobu vykázat ze společného obydlí. Současně s vykázaním policejní příslušník zakáže vstup násilné osobě do společného obydlí a jeho bezprostředního obydlí a to na dobu 10 dnů (mvcr.cz, 2020). Přičemž tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby (Čuhelová, 2019, s. 12). Vykázaná osoba je povinna okamžitě opustit společné obydlí a zároveň je povinna vydat policii klíče od společného obydlí. Ohrožená osoba je od policie poučena o jejich možnostech, mimo to i využití psychologických, sociálních či jiných služeb v rámci pomoci obětem domácího násilí. Policie předá ohrožené osobě důležité kontakty na pomáhající instituce v místě bydliště a zároveň kontakty na linky, které poskytují nepřetržitou pomoc. Zároveň policie seznámí ohroženou osobu s možností podat návrh soudu na vydání předběžného opatření. Do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázaní policie zajistí kontrolu, zda rozhodnutí o vykázaní dodržují obě strany. V rámci vykázaní je důležité, aby popsáný postup závisel především na aktivitě ohrožené osoby (mvcr.cz, 2020). Provázanost tří pilířů dokazuje i fakt, že police je povinna do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zaslat kopii úředního záznamu o vykázaní příslušnému intervenčnímu centru a soudu. V případě, že se ve společném obydlí zdržuje i nezletilá osoba, zašle policie tuto kopii i příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí. V souhrnu to tedy znamená, že policie vykáže a o vykázaní informuje všechny další související složky (Čuhelová, 2019, s. 12).

Druhý pilíř zastupují **intervenční centra** – Intervenční centra vznikla 1.1. 2007 v návaznosti na institut vykázaní, IC spadají mezi služby sociální prevence (intervencnicentrum.cz, 2017). Dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, nabídne intervenční centrum ohrožené osobě pomoc do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní. Zároveň pomoc od intervenčního centra může být poskytnuta na základě žádosti osoby ohrožené domácím násilím. Služby, které zajišťuje intervenční centrum jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Tyto služby jsou poskytovány bezplatně (mpsv.cz, 2019). Intervenční centra poskytují pomoc v oblasti terapeutických činností, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (Čuhelová, 2019, s. 12).

V pobytových službách je možnost ubytování a zajištění potravy. Dle registru poskytovatelů sociálních služeb (2022) je v ČR evidováno 17 intervenčních center.

Třetí pilíř jsou **soudy** – vydávají předběžná opatření (Čuhelová, 2019, s. 12).

Řešení problému ve věci domácího násilí není jednouchý proces, vystoupit ze začarovaného kruhu domácího násilí znamená pro oběť značnou dávku odvahy a síly, proto je velice důležité, aby se oběť neobávala obrátit na policii a další navazující instituce, které jí poskytnou náležitou pomoc. Významný je ale i postoj celé společnosti při řešení tohoto problému (mvcr.cz, 2020). DN provází různé předsudky odborné i laické veřejnosti, proto jeho řešení bývá značně znesnadněné. Řešení domácího násilí nepřispívá ani postoj osob, s nimiž se ohrožené osoby setkávají. Předsudky mohou mít značně demotivující vliv na to, aby ohrožená osoba vyhledala náležitou pomoc. Informovanost populace se postupně zvyšuje ale přijetí poznatků zůstává obtížným úkolem pro širokou veřejnost (Cimrmannová, 2013, s. 87). DN by nemělo být přehlíženo a nikterak tolerováno, z tohoto důvodu by každá osoba, která pojme podezření, že v okolí dochází k domácímu násilí, měla na tento problém upozornit nebo předat informace o pomáhajících institucích (mvcr.cz, 2020).

Pomáhající složky prvního kontaktu osoby ohrožené domácím násilím dle Policie ČR:

- Policie ČR
- obecní/městská policie
- přestupková oddělení obecního úřadu
- intervenční centrum
- OSPOD
- krizové centrum/centrum krizové intervence
- manželská poradna
- azylový dům
- linka důvěry
- praktičtí lékaři
- pediatři a další specialisté
- nemocnice (včetně sociálního oddělení)
- záchranná služba (policie.cz, 2022)

3.2 Istanbulská úmluva

Istanbulská úmluva je úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání domácího násilí namířené proti ženám, je to první mezinárodní právně zavazující prostředek, jenž představuje globální právní rámec, který je zaměřený na prevenci násilí, ochranu oběti a odsouzení agresora. Úmluva je apel k větší rovnosti mezi ženami a muži, jelikož násilí na ženách má hluboké kořeny v nerovnosti pohlaví a je vydržováno patriarchální kulturou a kulturou netečnosti ve vztahu k této situaci (Hurychová et al., 2016, s. 7).

Úmluva pohlíží na násilí proti ženám jako porušení lidských práv a formu diskriminace. Státy se tak podle Úmluvy musí zodpovídat v momentě, kdy nebudou na takové násilí adekvátně reagovat. Přičemž je to první mezinárodní Úmluva, která obsahuje definici pohlaví (genderu), kdy pro ženy a muže platí nejen biologické odlišení mužského a ženského pohlaví, ale existuje také společensky sestavená kategorie pohlaví, která mužům a ženám vytyčuje specifickou roli a chování. Zároveň Úmluva zavádí okruh průlomových definic trestných činů, jako jsou například: mrzačení ženského genitálu, vynucený sňatek, stalking, vynucený potrat a vynucená sterilizace. To znamená, že státy, které Úmluvu ratifikovaly, budou povinny do souvisejících právních předpisů zabudovat další závažné přečiny, v případě, že je zmíněné předpisy dříve neobsahovaly (Hurychová et.al, 2016, s. 8).

3.3 Práce neziskových organizací

Jako hlavní „složka“ pomoci pro osoby ohrožené domácím násilím jsou služby určené pro tuto cílovou skupinu. Tyto služby nabízejí rychlou a efektivní pomoc. Značnou část v této oblasti zastávají nestátní neziskové organizace. Již v roce 1991 vznikl **BKB** (Bílý kruh bezpečí), který nabízí všestranné služby pro osoby ohrožené domácím násilím. Organizace uplatňuje jak strategie „top down“ (snaha o opatření garantovaná státem), tak i bottom up (přímé služby pro oběti domácího násilí (Cimrmannová, 2013, s. 96). V roce 1992 vznikla pod záštitou BKB poradna pro oběti trestných činů BKB Praha. Tyto poradny postupem let vznikaly i v dalších českých městech. Významným milníkem byla spolupráce s kanceláří prezidenta republiky v oblasti prevence kriminality. Tyto aktivity vyústily k prvním podnětům zákonodárné

iniciativě. Na začátku roku 2001 zahájil BKB poskytování nonstop služby krizové telefonické pomoci DONA linka a linka BKB. V roce 2004 BKB zasílá do Poslanecké sněmovny PSP návrh zákona na ochranu před domácím násilím. Tento návrh byl v roce 2006 schválen. V roce 2005 navrhuje trestnost stalkingu v ČR, čímž přivádí podnět k novele trestního zákona. Dalším důležitým krokem je v roce 2016 vznik bezplatné nonstop Linky pomoci obětem kriminality a domácího násilí 116 006. Přímá pozornost poraden BKB a Linky pomoci obětem se v roce 2017 zaměřila na oběti znásilnění. Činnost BKB je široce rozšířená, v roce 2021 BKB oslavila 30 let od svého vzniku (bkb.cz, 2009).

V roce 1993, tedy dva roky od vzniku BKB vznikla organizace **Rosa** – centrum pro týrané a osamělé ženy. Jako první organizace se Rosa zajímala o sociologické výzkumy. Tyto výzkumy ukázaly, že v ČR je znepokojující výskyt domácího násilí. Hlavním cílem Rosa je poskytovat souhrnné odborné poradenství zdarma. Pod záštitou Rosy funguje informační a poradenské centrum, SOS krizový telefon a azylové ubytování. V současné době v Rose vzniká nový projekt s názvem ROSALIN – Centrum komplexní krizové pomoci obětem domácího a genderově podmíněného násilí. Zmíněný projekt odpovídá na dlouhodobý problém malého počtu specializovaných sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí v ČR. Domácí a genderově podmíněné násilí jsou dvě nejrozsáhlejší formy porušování lidských práv. Podle akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí za období 2019-2022 prožívá DN od svého partnera téměř každá třetí žena (rosacentrum.cz, 2022).

Další organizace, které realizují své projekty na pomoc ohroženým osobám **jsou Acorus, ProFem, Česká katolická charita, Gender studies** (Cimrmanová, 2016, s. 96).

3.4 Bezpečnostní plán

Bezpečnostní plán je přehled činností a opatření, která mají za úkol zajistit větší bezpečí ohrožené osoby. Zahrnuje obecná pravidla, ale i určité postupy, které jsou ušité na míru konkrétní osobě (ssp-ol.cz, 2020).

3.4.1 Případ vyhrocené situace

- uschovat si u důvěryhodné osoby tyto věci: náhradní klíče, oblečení, důležité dokumenty, lékařské předpisy a peníze
- uschovat si důkazy o fyzickém násilí
- naplánovat si nejbezpečnější dobu k útěku
- vědět, kam se obrátit, pokud potřebujete pomoc
- svěřte se někomu, co se u vás doma děje a mějte u sebe telefonní čísla příbuzných, přátel a azylových domů
- řekněte to dětem a určete jim bezpečné místo, kam se v případě nebezpečí mají schovat
- poučte děti, že jejich hlavním úkolem je se schovat, ne vás ochraňovat
- domluvte si signál se sousedy
- nebojte se vyhledat pomoc od rodiny nebo odborníků (ssp-ol.cz, 2020).

3.5 Prevence domácího násilí

Druhy prevence proti domácím násilím lze dělit na:

Primární prevenci, která je adresována společnosti jako celku a představuje zásadní roli při předcházení domácímu násilí. Zároveň zahrnuje samostatné postavení žen ve společnosti, podporování rovných příležitostí a boje proti stereotypům.

Sekundární prevence je určena pro ty, kteří se již s násilím setkali anebo pro ty, kteří k tomu mají předpoklady.

Terciární prevence je zaměřena na změnu násilného chování a k ochraně oběti před případnou viktimizací (Čuhelová, 2019, s. 8).

Dle Ševčíka a Špatenkové (2011) je lepší problémům zabránit ještě před vznikem, než je posléze řešit. Rodinné, obzvláště pak DN má vliv na rodinný život značné části populace. Odpovědí na tuto situaci jsou aktivity garantované státem, jindy označované jako „top down“. V roce 2001 Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR sestavil informační kampaň, jejímž hlavním cílem bylo primárně vzdělávání v řadách Policie ČR a zhotovení webové stránky domácího násilí pro širokou veřejnost. Významnou informací tohoto projektu bylo konstatování Policie ČR, že nedochází k dodržování oznamovací povinnosti ze strany lékařů. Tato skutečnost se opírá i o trestné činy, jejichž neoznámení zakládá přímou trestní

odpovědnost. Výstupem dlouhodobé snahy nestátních i státních subjektů bylo přijetí zákona na ochranu před domácím násilím, jenž je založen na třech hlavních pilířích: Policie ČR, intervenční centra a soudy.

Určitou formu prevence představuje i možnost vykázání pachatele z domácího prostředí na dobu deseti dnů až na rok, nebo předběžné opatření o kterém je soud povinen rozhodnout do dvou dnů. Předběžné opatření omezuje kontakt mezi násilnou a ohroženou osobou.

V roce 2002 byla na Ministerstvu vnitra ČR realizována mezirezortní pracovní skupina, jejíž primárním cílem bylo zhotovení interdisciplinárních týmů na poli zdravotní, sociální, právní a policejní pomoci při odhalování a následovném řešení domácího násilí. Zároveň se ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví vytvářejí preventivní programy, ve kterých hlavní funkci zastávají poskytovatelé zdravotních služeb. V dubnu 2011 vznikl Národní akční plán prevence domácího násilí na období 2011–2014 (Cimrmanová, 2016, s. 94-95). Česká republika v posledních letech přijala nespočet klíčových opatření s cílem vylepšit prevenci a postavení oběti domácího a genderově podmíněného násilí. Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na období 2019–2022 je v hierarchii třetím samostatným strategickým dokumentem vlády ČR v rámci prevence domácího a genderově podmíněného násilí. Cílem Akčního plánu je zlepšení postavení obětí a zdokonalení systému prevence (Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 - 2022, 2019)

Hlavním předmětem diskuse v rámci prevence je dodržování úmluv, deklarací, etických kodexů, věstníků a metodických pokynů. Zdroj k efektivní prevenci domácího násilí v těchto dokumentech nejspíš nenajdeme. Dokumenty v této oblasti mají spíše symbolickou povahu. Hlavním zdrojem prevence v oblasti domácího násilí se jeví především lidský faktor a v praxi často platí, že dané etické zásady skutečně respektují ti, kteří již mají etiku zakořeněnou v sobě. Porozumění smyslu dodržování lidských práv a občanských povinností je záležitostí především vnitřní motivace, která není nikterak vynutitelná (Cimrmanová, 2016, s. 95).

3.6 Sociální poradenství

Definicí sociální práce existuje v současném vědeckém i laickém světě spousta. Převážně bývá definována na úrovni praktické pomoci konkrétním lidem a skupinám (Fabián, 2021, s. 19).

Sociální práce je společenskovední disciplína a zároveň oblast praktické činnosti a jejím úkolem je odhalování, vysvětlování, interpretace a řešení sociálních problémů. Sociální práce pramení ze společenské solidarity a ze snahy o rozmach a naplňování lidského potenciálu (Matoušek et.al. In: Matoušek et.al., 2013). Z toho plyne, že sociální práce odpovídá na Všeobecnou deklaraci lidských práv. Účelem deklarace je umožnit člověku rozvíjet svůj potenciál a společnosti dává za úkol mu v tom vypomáhat. „*Na tento význam navazuje cíl práce sociálních pracovníků – pomáhat jednotlivcům, rodinám, skupinám i komunitám dosáhnout způsobilosti k sociálnímu uplatnění nebo ji získat zpět*“ (Fabián, 2021, s. 18).

Sociální práce má 3 dimenze:

1. Praktická forma konkrétní pomoci představuje obsah sociálních služeb, **ve smyslu zákona č. 106/2008 Sb. o sociálních službách.**
2. **Společensko – vědecká forma** rozvoje a vytváření kladných změn tak, aby k sociálním událostem nedocházelo.
3. Často opomínaná dimenze sociální práce **je výklad společenských sociálních dějů a utváření základu pro právní uchopení praxe** (Fabián, 2021, s. 19).

Snad všechny pomáhající profese se v dnešní době zabývají poradenstvím, které je považováno za všestrannou činnost a podílí se na něm různé osoby a organizace (Matoušek, 2013 s. 101). Sociální poradenství se skládá ze základního sociálního poradenství a z odborného sociálního poradenství (zakonyprolidi.cz, 2010).

Základní sociální poradenství

Základní sociální poradenství se skládá z informací o nárocích, službách a možnostech, které mohou vyřešit či zlepšit obtížnou situaci člověka (Matoušek, 2013, s. 102).

Odborné sociální poradenství

Odborná pomoc se skládá z konkrétní pomoci a praktického řešení složité sociální situace člověka. Nejvíce se jedná o situace hmotné nouze nebo sociální nouze či průsečík obou (Matoušek, 2013, s. 102).

4 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK V MOBILU

„Když Karel Čapek psal své *R.U.R.*, jistě neočekával, že se dočkáme doby, kdy technologie budou pomáhat i v rozvoji a udržení emocí“. Technologie totiž neslouží jen jako monitoring, ale umožňují vzdálený osobní kontakt a tím alespoň z jedné strany naplní potřebu osobního kontaktu. Tuto zkušenost získaly i modely používané v sociálních službách, kde ke krizové pomoci poskytují jako bonus tzv. povídavou linku. Technologie by tak měly zastoupit fyzický kontakt (Fabián, 2021, s. 114).

Myšlenka na tento neziskový projekt se zrodila v hlavě sociálního pracovníka Mgr. Jakuba Marka, Ph.D., který vyučuje na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy. Na realizaci se mu podařilo získat grant od společnosti Vodafone a požádal svého kamaráda Karla Zavadila, aby aplikaci naprogramoval. Idea projektu byla zrealizovat svobodnou platformu, která plně pokryje problematiku základního sociálního poradenství, spojí svět informačních technologií se světem sociální práce a bude fungovat na demokratickém komunitním principu (aktualne.cvut.cz, 2020). Aplikace lidem zprostředkovává základní poradenství, je to takové poradenství, které by měl zvládnout každý sociální pracovník (denik.cz, 2020). Dle aktualne.cvut (2020) aplikaci mohou využít osoby v sociální krizi i sociální pracovníci, státní úředníci pracující s jedinci v sociální krizi a jakákoliv osoba, která chce vyhledat pomoc pro někoho druhého. Aplikace má dvě funkce, první vystupuje jako databáze aktuálních kontaktů na příslušné úřady a organizace. Druhá funkce je systém otázek, který by měl pomoci zvolit správnou organizaci, která osobě v nouzi pomůže. V praxi aplikace vypadá tak, že si např. žena, která je týraná svým partnerem zvolí na úvodní stránce záložku Oblast rodiny s dětmi a krok za krokem se přes dotazy dostane ke správným kontaktům. Na trhu existuje podobná aplikace Bright Sky CZ, která je určena osobám ohroženým domácím násilím. Oběti si mohou v aplikaci zaznamenávat napadení i zavolat policii (denik.cz, 2020). Od konce roku 2019, kdy aplikace byla poskytnuta zdarma ke stažení pro operační systém Android, ji využilo již přes 1 500 uživatelů.

Autoři měli do budoucna vizi, že ke spolupráci vyzvou další neziskové organizace a vytvoří tak síť odborníků, kteří by se podíleli na formulování obsahu pro určité oblasti sociální práce, ve kterých mají zkušenosti a také odborné znalosti. V obsahové části i nadále chybí mnoho oblastí sociální práce (např. problematika vězňů a propuštěných, týraných osob, náhradní rodinné péče nebo integrace cizinců), kde zbývá prostor pro vylepšení (aktualne.cvut.cz, 2020).

Na podzim roku 2020 byla zahájena jednání o možnostech spolupráce autorů s Univerzitou Pardubice, Fakultou zdravotnických studií. Pro zmapování potenciálu mobilní aplikace byl podán interní projekt FZS s názvem „Potenciál využití mobilních technologií při poskytování základního sociálního poradenství“, jehož realizace aktuálně probíhá a výzkum prezentovaný v této bakalářské práci je jeho součástí. V dubnu 2022 převzala Univerzita Pardubice od autorů majetková práva k aplikaci a bude ji nadále spravovat, provozovat a rozvíjet.

VÝZKUMNÁ ČÁST

5 METODIKA VÝZKUMNÉ ČÁSTI

K naplnění cíle mé bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní design výzkumu. Kvalitativní výzkum vybírá na začátku práce téma a určí základní výzkumné otázky. Tyto otázky mohou být doplněny během sběru a analýzy dat, proto se kvalitativní výzkum nazývá jako pružný typ výzkumu. Cílem kvalitativního výzkumu je objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situacích dobírají pochopení toho, co se děje a proč jednají určitým způsobem (Hendl, 2016, s. 46-48).

Mišovič (2019) v porovnání kvalitativního a kvantitativního výzkumu popisuje kvalitativní výzkum jako holistický, historický a celostní výzkum, který hledá smysl věcí a zkoumá prožitky. Přináší objemný balík informací o velmi malém počtu jednotek, pracuje s měkkými daty a využívá se především induktivní způsob.

Pro získání dat jsem využila metodu polostrukturovaného rozhovoru. Dle Mišoviče (2019) obsahuje polostrukturovaný rozhovor připravené otázky, které důsledně a systematicky spějí k identifikaci výzkumných témat prostřednictvím příštích detailních odpovědí. Za nejpodstatnější část je považováno jádro rozhovoru, které představuje schéma závazné pro výzkumníka. Sestává z témat a otázek, které výzkumník určitě musí probrat. Ve sdělovaném životním příběhu respondentky jsem se cíleně doptávala na tyto oblasti: stupňování násilí, intenzita násilí, sociální služby, bod zlomu, zdroje pomoci, podpora, časová osa, formy, závislost a další důležité okolnosti vztahu. Následně mě zajímalo, jak respondentky nahlízejí na možnost využití aplikace SPM (Sociální pracovník v mobilu) v jejich situaci a konkrétně jsem se zajímala o tyto oblasti: přehlednost aplikace, povědomí o aplikaci, nedostatky v aplikaci, využitelnost aplikace.

Pro analýzu dat bylo využito tematické analýzy (analýzy témat) s využitím otevřeného a axiálního kódování. Produktem tematické analýzy je zpravidla seznam a popis několika témat (Řiháček, Čermák, Hytych, 2013, s. 45). Podle Pursella a Gould (2021) je tematická analýza běžně využívána studenty a lékaři k analýze dat v kvalitativním výzkumu. Tematická analýza byla všeobecně definována jako metoda pro identifikaci, analýzu a vykazování témat v datech (Braun, Clark In: Pursell, Gould, 2021 s. 3). V souvislosti se systematickým přehledem se tematická analýza skládá ze tří fází. První fází je řádkové kódování textu na papíře. Druhá fáze je popsána jako generování popisných témat, jež jsou úzce propojena se zahrnutými studiemi.

Poslední fází je rozpracování finálních analytických témat, kde jsou autoři schopni posunout se nad rámec výsledků studie s cílem formulovat nové výsledky (Thomas, Harden In: Prussel, Gould, 2021, s. 3). Výzkumník praktikuje otevřené kódování prvním průchodem daty, přičemž jim přiřazuje označení. Otevřené kódování odhaluje v datech jednotlivé myšlenky a lze ho aplikovat různým způsobem (Hendl, 2016, s. 251). Označení mají sami o sobě abstraktní podobu, jelikož označují myšlenku či zkušenost platnou napříč různými událostmi či situacemi. Každému významnému kódu byla přiřazena určitá terminologie, kterou jsem v této fázi zvolila tak, aby pojmenování bylo výstižné a jednoslovné. Poté jsem kódy spojila do obecnějších pojmů. Při analýze obsáhlého textu může vzniknout velké množství jednotlivých kódů, obvykle jsou poté na základě obdobné formy jiných kódů spojeny do obecnějších konceptů (Řiháček, Čermák, Hytych, 2013, s. 48). Dále jsem využila axiálního kódování, které směřuje k dalšímu zpracování dat. Axiálnímu kódování zpravidla předchází otevřené kódování a pracuje s daty tak, že rozpracovává vytvořené kategorie, hledá jejich vztahy a vzájemné spojení. Během axiálního kódování postupujeme tak, že jednotlivé kategorie vzniklé z otevřeného kódování řadíme k jednotlivým údajům paradigmatického modelu. Důležitá jsou rozhodnutí, které z našich kategorií odpovídají základnímu jevu. Dále nalézáme vztah jejich subkategorií či dimenzí jednotlivých členů paradigmatického modelu. Axiální kódování je tedy určité seskupení kolem centrální kategorie (Šed'ová et.al., 2007, s.232).

Prvním krokem zdařilého prezentování získaných výsledků výzkumu je vytvoření základního schématu příběhu. Podstata spočívá v jednoduchém popisu vytvořených kategorií a charakteristických znaků mezi nimi. Při prezentování dat lze využít grafického znázornění, předností grafického znázornění jsou jeho nenáročná příprava, srozumitelná interpretace výsledků a možnost originálního řešení, jelikož v tomto okruhu nejsou dány přesně daná pravidla, jak si v tom znázornění počínat. (Mišovič, 2019, s. 191- 195). Data jsou prezentována pomocí návazného textu, který je složený v posloupnosti dle jednotlivých období vztahu. V textu jsou použity přesné citace respondentek, součástí hodnocení dat jsou odpovědi na dílčí cíle v závislosti na jednotlivá období. Prezentací výsledků jsem se inspirovala z úryvku v knize *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. „*Dobrá zpráva má obsahovat základní data ve formě krátkých vyprávění, organizovaných úryvků, schémat, aby si čtenář mohl sám vyvodit závěry nezávisle na autorovi*“ (Miles In: Mišovič, 2019, s. 298).

5.1 Výzkumný soubor

Účastnice, se kterými jsem uskutečnila rozhovor, nazývám respondentky. Stejně označení využívají Řiháček, Čermák, Hytych (2013) ve své publikaci o kvalitativní analýze textů.

Jediné kritérium, které respondentky musely splňovat, bylo prožité DN a pohlaví, vzhledem k zaměření bakalářské práce na DN na ženách. Věk ani forma násilí nebyly rozhodující faktory. Respondentky nebyly klientkami žádné sociální služby. Respondentky jsem kontaktovala přes podpůrnou skupinu na facebooku, kde jsem na základě umístění inzerátu na facebookovou zeď navázala kontakt s několika zájemkyněmi. Tuto podpůrnou skupinu spravuje osoba, která je schopna poskytnout či zprostředkovat psychosociální podporu. Po intenzivním kontaktu se zájemkyněmi jsem se na spolupráci dohodla se 4 respondentkami.

5.2 Charakteristika respondentek

Každá respondentka si na základě mé informovanosti o anonymizaci vybrala smyšlené jméno, kterým si přála být během rozhovoru oslovoována. Tento krok jsem zvolila hlavně proto, aby byla zachována anonymita respondentek a aby se respondentky během rozhovoru cítily pohodlně. Po dohodě se správcem (zprostředkovatel psychosociální podpory) podpůrné skupiny na facebooku byly respondentky informovány o tom, že pokud by během rozhovoru nebo po rozhovoru potřebovaly náležitou podporu, je jim plně k dispozici. Výzkum byl uspořádán v návaznosti na prostudování Helsinské deklaráce a zvážení etických aspektů tak, aby byla dodržena všechna práva respondentek. Spolupráce výzkumníka a respondentek vychází z dobrovolnosti a z možnosti kdykoliv výzkum přerušit, aniž by to mělo pro respondentky nějaké následky, jako zásadní fakt je považováno to, že výzkum nesmí respondentkám v žádném případě ublížit či způsobit nějakou újmu. Nesmíme ani opomenout ochranu zájmů účastníků během výzkumu, tuto ochranu zajistíme anonymizací respondentek a všech důležitých aspektů, které by je mohly identifikovat (Mišovič, 2019, s. 74).

- **Respondentka č. 1**
- Zuzka, 43 let, žena, ve vztahu s násilníkem 10 let.
- **Respondentka č. 2**
- Marie, 50 let, žena, ve vztahu s násilníkem 3 roky.

- **Respondentka č. 3**
- Anna, 38 let, žena, ve vztahu s násilníkem 17 let.
- **Respondentka č. 4**
- Emma, 23 let, žena, ve vztahu s násilníkem 4 roky.

5.3 Příprava výzkumu

Součástí přípravy výzkumu byl intenzivní kontakt s respondentkami, rešerše teoretických zdrojů, příprava použitých metod a vlastní časový harmonogram. Dle Mišoviče (2019) by měla úspěšná realizace kvalitativního výzkumu obsahovat jasné vymezení teoretického zaměření, které vede k úvahám nad zjišťovaným problémem a následně i k analýze dat. Je důležité pracovat s úzkým tématem, aby bylo možné ho dostatečně teoreticky zdůvodnit. Přičemž projekt by měl začínat definováním výzkumného záměru, který je opřený o výchozí myšlenky. Za důležitou část se považuje prozkoumání historických důkazů. Nesmíme zapomenout na to, že chápání významu zkoumaných věcí závisí na konkrétním společenském kontextu a rovněž na jednotlivých účastnících výzkumu. Během sběru dat využíváme poznámky, které poté mohou pomoci při přípravě závěrečné zprávy.

5.4 Sběr dat

Na základě předchozí domluvy byl uskutečněn rozhovor se 4 respondentkami. Vzhledem k tomu, že všechny respondentky byly ve velké dojezdové vzdálenosti, domluvily jsme se, že rozhovory uskutečníme přes aplikaci Skype, zároveň jsme se shodly, že tato forma komunikace pro ně bude příjemnější. Po této domluvě následovalo určení dne a času, kdy jednotlivé rozhovory uskutečníme.

Před zahájením rozhovoru bylo respondentkám znovu zopakováno, na jaké téma a za jakým účelem bude rozhovor uskutečněný, součástí byla také informace o možnosti neodpovídat, pokud respondentkám nebude nějaká otázka příjemná. Této možnosti využila jedna respondentka. Společně s touto možností byla respondentkám položena otázka: „*Souhlasíte s nahráváním našeho rozhovoru a s využitím nahrávky k výzkumným účelům?*“ Všechny zúčastněné respondentky souhlasily. Dle Mišoviče, (2019) je informovaný souhlas samozřejmostí výzkumu a představuje prohlášení, s nímž se participant v rámci daného souhlasu ztotožňuje.

Rozhovory byly uskutečněny pomocí metody polostrukturovaného rozhovoru s předem připravenými okruhy témat s prázdným prostorem na případné doplnění otázek a poznámek. „Doplňující otázky mohou výborně posloužit a přinášet informace přímo spojené s kontextem, mohou přispět k mnohem lepšímu uchopení problému o který se zajímáme.“ (Mišovič, 2019. s. 80).

Na začátku rozhovoru byly respondentky požádány, aby odvyprávěly svůj „příběh“ násilného vztahu, kde jsem se cíleně doptávala na témata vztahující se k cíli práce, na základě toho byly položeny otázky ohledně aplikace SPM. Rozhovory byly nahrávány pomocí funkce „nahrávání“, tyto rozhovory nebyly poskytnuty nikomu jinému kromě autorky a vedoucí práce.

K transkripci rozhovorů byl využit nástroj beey.io, který automaticky přepisuje audio a video nahrávky. Přepsané rozhovory byly poté doslovně upraveny a převedeny do Microsoft Word pro další zpracování.

Analýza dat proběhla pomocí otevřeného kódování, kde byla zvolena metoda „tužka papír“. Původně vzniklo 6 kategorií, z těchto kategorií, do kterých byly zařazeny jednotlivé kódy následně vznikly **3 fáze násilného vztahu**. Data budou prezentována odděleně pro jednotlivá časová období, v návaznosti na to, v jaké fázi vztahu respondentky **získávaly, vnímaly a potřebovaly informace o DN a možné pomoci během 3 fází vztahu**. Lze vypožorovat, že potřeba celkového vnímání informací se měnila v návaznosti na fázi vztahu, ve které se respondentky s jejich partnery nacházely. Tato období označuji jako: **Začátek násilného vztahu, Průběh násilného vztahu, Konec násilného vztahu**.

Zároveň do jednotlivých fází řadím **oblasti**, které se vyskytovaly a opakovaly u respondentek a jsou rozebrány v následujících odstavcích. Některé oblasti a následné kódy se opakují ve více fázích, protože ovlivňovaly vztah po celou dobu. Jednotlivé fáze jsou odpovědí na dílčí cíle, které byly popsány na začátku práce a jejich zodpovězení je součástí hodnocení dat. Ze zmíněných časových období a jejich dat následně vznikly náměty na vylepšení aplikace SPM. Fáze a jejich oblasti jsou shrnuty v tabulce č. 1. Podrobněji viz. kapitola hodnocení dat.

Tabulka 1 - Fáze NV (násilného vztahu) a tematické oblasti

Začátek NV	<i>Mladá/blbá</i>	<i>Společenská tvář</i>		<i>Závislost partnera</i>	
Průběh NV	<i>Skrývání násilí</i>	<i>Společenská tvář</i>	<i>Finanční nezávislost</i>	<i>Ohrožení života</i>	<i>Pomoc</i>
Konec NV	<i>Bod zlomu</i>	<i>Zvládání nové situace</i>			

6 PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Výsledky budou prezentovány dle jednotlivých fází v časovém období po sobě jdoucím. V každé ze 3 fází budou nejdříve popsány jednotlivé oblasti a následně tyto oblasti budou vztáhnuty k prvním dvěma dílčím cílům:

- Zjistit, jak tyto ženy tehdy získávaly a vnímaly informace vztahující se k domácímu násilí, jeho ukončení a možnostech pomoci.
- Zjistit, jaké informace tyto ženy nejvíce potřebovaly a v jaké podobě pro ně byly dostupné.

6.1.1 Fáze – Začátek násilného vztahu

Této fázi se ve svých příbězích věnovaly všechny respondentky a byly v něm identifikovány 3 oblasti: **Mladá blbá, Společenská tvář agresora, Závislost partnera**, které nesou společné znaky a jsou podrobněji rozpracované v následujících odstavcích. Při popisu tohoto období respondentky reflektují své prožívání a nahlížení na svět a sebe sama před začátkem vztahu, svůj nový vztah s jejím tehdejším partnerem a nahlížení na prvotní náznaky násilí ze strany svého partnera, zároveň má za účel prezentovat okolnosti, které ovlivňovaly získávání informací a následnou potřebu informací v zavilosti k okolnostem, které provázely začátek násilného vztahu.

Oblast: Mladá a blbá

U všech respondentek se objevil kód „růžové brýle“, který jsem následně zařadila do podkategorie „Mladá/blbá“. Respondentky 2,3,4 byly na začátku vztahu poměrně mladé a popisují souvislost s počáteční zamilovaností a přehlížení signálů a to ovlivňovalo jejich nahlížení na vztah a následné brzké objevování se počátečních znaků DN. Například respondentka č. 2 uvádí: „*Bylo mi 18, byla jsem strašně mladá a zamilovaná a začalo to defacto naší svatbou, jak bych to řekla, doslova mě při té svatbě šikanoval*“. *Ten vlítnul potom do té*

restaurace, kde jsme byli, roztrhl mi závoj, řekl mi tam, že je nasranej, teda jestli můžu takhle mluvit, že je nasranej, ale že teda jakože tu útratu milostivě zaplatí, no a potom už to prostě už tu bylo jenom peklo. Měla jsem roztrženej závoj, potom jsem byla ráda teda, že se večer opil, že usnul, že já jsem se mohla konečně trošku bavit, tak asi tímhle tím to začalo sice už tam bylo pár věcí už tam bylo před svatbou. Ale to furt nějak člověk jako by přecházel, opomíjel nebo prostě furt to něčím omlouval, no a pokračovalo to dál.“

Respondentka č. 3 dodává, že byla mladá, a tak ke svému partnerovi, který byl poměrně starší než ona, značně vzhlížela, a i když se už na začátku objevovaly určité znaky, které ji varovaly, nevěděla, že se o DN jedná: „*Jak to začalo. Mladinká, která vlastně pochází z takhle dysfunkční rodiny, první láska byl o 18 let starší no a pak přišel teda exmanžel, mně bylo 17, jemu bylo 30. Byl rozvedenej, nicméně nic takovýho jsem nevěděla, samozřejmě zaláskovaná, jo, budeme mít rodinu. Tak ano, tak přišla dcera a ze začátku vztah úplně ideální, mohl mi dělat takovýho tátu, nicméně to nevadilo, jo, protože prostě mně imponoval. Přece jenom že jo. Začala jsem si všímat věcí, který se mi jako přestaly líbit. Hodně pil, hrál automaty.“*

Respondentka č. 4 uvádí, že její partner byl stejně starý jako ona, nicméně vztah hodnotí tak, že začal poměrně brzy a v té době si neuvědomovala, že by mohlo být něco špatně. „*Dobře, no tak my jsme se vlastně seznámili, když nám bylo 15 let,*“ načež respondentka doplňuje: „*A to vlastně začalo vydírání, když jsem mu všechno vyčetla, co mně vadí, že užívá trávu, jelikož já jsem byla silně proti a stále jsem. A on automaticky hnedka všechno obracel proti mně. Tím pádem on, když někam šel s kamarády si užívat, tak já jsem nemohla, nemohla jsem vůbec nic.“* Výše zmíněné užívání návykových látek bude prezentované v další oblasti.

Respondentka č. 1 se od zbývajících respondentek liší tím, že její vztah s partnerem nezačal v brzkém věku, nicméně se shoduje, že znaky domácího násilí začaly už na začátku vztahu, ale vzhledem k tomu, že si partner, jak sama respondentka popisuje, uměl vždy všechno zařídit, neměla tušení, že se něco děje. „*Marek byl jakože hodný, docela pozorný, ale už v té době prostě chtěl strašně manipulovat s penězma. On si to vždycky obhájil.“*

Oblast: Závislost partnera

Během rozhovoru se u respondentek 1,3,4 objevila informace o závislosti na návykových látkách partnera. Tato několikrát opakující se informace dostala název: **závislost partner,**

v návaznosti na to všechny respondentky uvedly, že právě závislost partnera na návykových látkách značně ovlivnila začátek, ale i průběh celého vztahu. Respondentka č.1 uvádí: „*Ale on sázel v Tipsportu a hlavně taky začal pomaličku pít. Pil nejdříve jednou za 14 dnů, a to byl jako, začal být slovně agresivní, takový protivný jo, to nebylo dobrý.*“ Respondentka č. 3 uvádí, že její partner pil alkohol a hrál automaty (viz. citace v předchozím odstavci).

Podle respondentky č. 4 začalo být neúnosné užívání drog ze strany partnera ve chvíli, kdy partner začal užívat i „tvrdé drogy“, kdy se objevovaly špatné nálady a další náznaky násilí ve vztahu. „*No, prvně to začalo jenom tou trávou a pak vlastně i horší, horší drogy, no, mně to pak začalo vadit, protože míval vlastně takový špatný nálady.*“ Zároveň respondentka uvádí, že se intenzita násilí v důsledku drog stupňovala a pomalu začala vnímat další náznaky (viz. citace v předchozím odstavci). Poté následovala dlouhá odmlka ze strany respondentky, kdy po nějaké době dodala, že pomalu ztrácela kontakt se svými blízkými, ale ani na tento podnět nereagovala a násilí dál tolerovala „*No a to vedlo k tomu, že mi pomalu zakazoval styk s rodiči i s kamarády a v tu dobu jsem nevěděla, že dělám obrovskou chybu.*“

Respondentka č. 2 závislost na návykových látkách neuvedla, nicméně i v jejím vztahu s partnerem docházelo ke stupňování násilí na popud alkoholu „*Měla jsem roztrženej závoj, potom jsem byla ráda, že se večer opil a usnul, tak asi tímhle to začalo.*“

Oblast: Společenská tvář agresora

Z oblasti společenská tvář agresora lze vyzorovat, že partneři respondentek byli ve společnosti značně oblíbení a společenší a proto nikdo z okolí dlouhou dobu nevěděl, že se nějaké násilí ve vztahu respondentek odehrává, tento fakt měl i velký podíl na tom, že se respondentky bály vyhledat pomoc. Tato oblast se objevila i ve fázi: Průběh násilného vztahu. Ve fázi: Konec násilného vztahu se společenská tvář agresora neobjevila, v tu dobu respondentky popisovaly viditelné známky násilí a určité prozření okolí.

Respondentka č. 2: „*A to byl přesně takovej ten typ člověka, kterej navenek působí mile, všichni mi říkali, jak mám skvělýho manžela, že je hrozně hodnej. Pro každého byl ochotnej, pro každého by se rozkrájel, ale prostě jak doma zacvakly dveře, tak to bylo peklo.*“ Zároveň respondentka dodává, že toto prozření okolí přišlo až po rozvodu. „*Potom jako, nikdo mi nevěřil, ani lidi z práce, který nás znali, až asi 2-3 roky po rozvodu.*“

Podle respondentky č.3 byl její partner na začátku vztahu velice oblíbený ve společnosti, stejně

jako u respondentky č. 2: „Oni *ho všichni měli jakože rádi, on se před okolím dělal jakože hodný.*“ Jediný, kdo v té době o násilí věděl byly děti partnerů i když si respondentka myslela, že děti nic netuší. Z toho vyplývá, že násilí se fakticky děje za zavřenými dveřmi, jelikož děti byly součástí domácnosti partnerů. I přesto, že děti byly svědky DN, svého otce měly rády a dle respondentky si je uměl i získat. Zároveň respondentka svého partnera popisuje takto: „*On je nesktuečný manipulátor, třeba dokázal zmanipulovat policajty, když ho chytli opilýho. Tenkrát ho chytli policajti, on byl opilý, on byl opravdu tak opilý, že se držel za dveře a houpal se s těma dveřma, dostal pokutu za prošlej fáč v lékarničce, on to prostě uměl.*“ Domnívám se, že tento pohled respondentky na partnera mohl ovlivnit respondentku v následném vyhledávání pomoci a celkovém nahlížení na násilný vztah. Jestliže vnímala partnera jako někoho, kdo dokáže manipulovat s příslušníky policie, lze porozumět tomu, proč respondentka nehledala pomoc. Podrobněji o pomoci a nedůvěře k polici ze strany respondentek v další oblasti.

Dílčí cíle

Informace, jejich zdroje a postoj k nim v počáteční fázi vztahu

Podle kódu „*růžové brýle*“ respondentky 2,3,4 na začátku vztahu popisují počáteční zamilovanost, přehlížení signálů a značné vzhlížení k partnerovi. Respondentka č. 1 uvedla, že vztah začal až v pozdějším věku. Z toho vyplývá, že respondentky v této fázi vztahu nevnímaly informace týkající se DN i přes to, že již v tu dobu objevovaly určité znaky typické pro DN. Zároveň tento kód vystihuje to, že ani v této době neuvažovaly respondentky o ukončení vztahu, jak samy respondentky popsaly, měly *růžové brýle*. V souvislosti s tím koresponduje i oblast závislost partnera, kde respondentky odpověděly, že zrovna závislost na návykových látkách vyvolávala v partnerovi agresi a značně ovlivnila jak začátek vztahu, tak i celý průběh. Kvůli závislosti se intenzita násilí stupňovala a proto respondentky začaly více vnímat informace o DN a to, že se vůbec o DN jedná, nicméně k ukončení ani k vyhledávání pomoci nedošlo. Oblast společenská tvář agresora popisuje oblíbenost násilníků ve společnosti, proto si nikdo v okolí nemyslel, že se násilí agresor dopouští. I to ovlivnilo nahlížení na DN ze strany respondentek. Z těchto výpovědí vyplývá, že respondentky žádné informace o DN získávat nemohly, a to z důvodu, že by jim nikdo ve společnosti nevěřil. Na to navazuje i následné ukončení vztahu, kde respondentky uváděly, že neměly odvahu vztah ukončit, protože nikdo z okolí znaky násilného vztahu nevnímal a nesoudil agresora tak, jak se ve vztahu projevoval.

Dle výše zmíněných dat v této fázi respondentky nejvíce potřebovaly informace o tom, jak

rozpoznat znaky DN. Respondentky věděly, že v jejich vztahu bylo něco špatně, ale neuvědomovaly si, že se jedná o DN. Z toho vyplývá i to, že respondentky v této fázi potřebovaly podporu a porozumění od okolí. Respondentky nenacházely podporu v okolí, které netušilo, že se násilí odehrává. V té době respondentky tedy nejvíce potřebovaly, aby okolí bylo informováno o tom, co je to DN a jak ho rozeznat, aby mohli v začátečních fázích poskytnout informace a pomoc svým blízkým osobám, které se nacházejí v násilném vztahu. Jako značně chybějící informace v počáteční fázi vztahu respondentky označily to, že i když si začaly uvědomovat určité znaky, které sice ještě nedokázaly označit jako znaky DN, i tak jim nedocházelo, že zrovna tento problém je ten, který by se mohl dát řešit. To se propojuje s předchozí odpovědí na 1. dílčí cíl: *„Oblast společenská tvář agresora popisuje, jak byl tehdejší partner respondentek velice oblíbený ve společnosti, proto si nikdo v okolí nemyslel, že se násilí zrovna v jejich vztahu odehrává. I tento fakt značně ovlivnil nahlížení na DN ze strany respondentek. Z jejich výpovědí vyplývá, že žádné informace o DN získávat ani nemohly, jelikož by jim to nikdo ve společnosti nevěřil, na to navazuje i následné ukončení vztahu, kde respondentky uváděly, že neměly odvahu vztah ukončit, protože okolí bylo slepé.“* V této fázi je značně podstatná primární prevence DN, která byla definována v teoretické části. Právě primární prevence je zde rozhodujícím faktorem a dle výsledků tento druh prevence selhal. Navazuji na informaci, že respondentky věděly, že je něco špatně, ale neuvědomovaly si, že se jedná o případ DN. Za hlavní nástroje primární prevence jsou považovány především preventivní programy. Informace vztahující se k DN pro respondentky tedy nemohly být dostupné, jednak proto, že okolí mlčelo a jednak proto, že to jako DN nedokázaly označit. DN je určité společenské tabu a i když je v posledních letech značně propíráno ve veřejném prostoru, nedostává se mu tolik pozornosti, kolik by se mu dostávat mělo. Chybějící informace, které se vztahují k DN, pak tedy značně ovlivní začátek násilného vztahu, kdy je možné snadněji ze vztahu odejít.

6.1.2 Fáze – Průběh násilného vztahu

I této fázi se svému příběhu věnovaly všechny respondentky a bylo v ní identifikováno **5 oblastí: Skrývání násilí, Společenská tvář agresora, Finance, Ohrožení života, Pomoc.** Vzhledem k tomu, že jedna z oblastí se objevuje v předchozí fázi, bude jí v této fázi věnován menší prostor, to však nikterak nezhodnocuje nedůležitost této oblasti. Zároveň je tato fáze

značně obsáhlá a to proto, že v této fázi docházelo k největší eskalaci násilí. V této fázi respondentky odrážejí své prožívání a vnímání světa i sebe sama v rámci násilného vztahu, který došel od začátku do pokročilejší fáze. Reflektují svůj postoj k tehdejšímu partnerovi a nahlížení na eskalaci násilí a první náznaky k podnětu opuštění partnera.

Oblast: Skrývání násilí

U všech respondentek docházelo k tzv. „**skrývání násilí**“. Respondentky popisovaly pocity studu a zahanbenosti vůči tomu, že zrovna u nich ve vztahu k násilí dochází. Skrývaly důkazy násilí před okolím, ale i samy před sebou, protože jak sami vypověděly, jenom náznak toho, že by mohly opustit vztah by je mohl stát život, ale i vlastní hodnotu (viz citace v Oblast ohrožení života). Oblast ohrožení života zároveň tato oblast navazuje na to, z jakého důvodu se respondentky snažily zakrýt znaky násilí.

Respondentka č. 1 například uvedla: „*No, já jsem se strašně styděla, pak jsem si říkala, že tohle už nechci zažít, že to nikomu neřeknu, že jo, tak jsem hrála, že my jsme ta šťastná rodina.*“ Respondentka dále uvádí to, že zrovna tato doba byla ta, kdy okolí prozřelo a začalo si všimat, že se něco odehrává, ale bála se o svůj život a zároveň o to, co si o nich ostatní řeknou. Proto ani v této chvíli nezačala vyhledávat žádnou pomoc. Respondentka vzápětí dodává, že si žádnou pomoc nevyhledávala a ani v tu dobu jí nedocházelo, že se opravdu o DN jedná: „*Jenomže lidi to začali vidět, že chodí prostě opilý, že křičí, ten řev slyšeli všichni, ale já jsem to začala popírat, jakože to tak není, a vůbec mi nedocházelo za tu dobu, že to je domácí násilí, jsem si to nehledala a ani nic, ani tu pomoc.*“ V dalších bodech respondentka vypověděla, že zaznamenala kampaň proti domácímu násilí, ale dokud informace vidět nechtěla – tak je neviděla. „*Vím, že i v té době běžela nějaká velká kampaň, které se účastnili i herci a takhle, prostě několikrát upozornění a já jsem snad ani neviděla, nebo prostě vůbec netuším, jak jsem to dokázala všechno potlačit.*“ Z jedné strany respondentka násilí potlačovala, z druhé skrývala, oboje dohromady vytvořilo velkou bublinu, ze které se respondentka až do bodu zlomu nemohla dostat.

Postupné uvědomování, že jde o násilný vztah, bylo u respondentky č. 3 popsáno v předchozí kapitole. I přesto, že si respondentka uvědomovala přítomnost násilí ve vztahu, neměla tendenci to řešit a přišlo jí to normální. „*Jakoby, mě prostě už přišlo normální, to všechno, jako prostě, normální.*“ To respondentka opakuje i dále a dodává, že docházelo k prvním náznakům sociálního násilí, tedy odrazování od přátel a rodiny. „*Samozřejmě, začalo to takový, jakože*

tahle kamarádka je špatná, s tou se nebudeš bavit, protože ty kamarádky poukazovaly nato, že tohle je špatně. Viděla jsem, že je to špatně, ale furt to bylo takový jakoby normální.“

Respondentka č. 4 uvádí: *„Jo, jelikož se to stupňovalo, bylo to horší a horší. Stále byly výhružky, vydírání, ponižování, jo, když jsem třeba byla s kamarádkou na diskotéce, tak mě tam ponižoval přede všema.“* V této fázi docházelo ke stupňování násilí, stejně jako u respondentek č. 1, 3. Stejně jako respondentka č. 1 si neuvědomovala, že by bylo něco špatně. *„V té době jsem si to zrovna neuvědomovala, jelikož jsem byla mladá a zamilovaná.“* A dodává, že postupem času, tak jak se násilí stupňovalo a její vztah s tehdejším partnerem pokračoval, začala poznávat, že je něco opravdu špatně. *„Jako, nepřišlo mi, že by bylo něco divného, ale postupem času jsem začínala trošku poznávat, že je tady něco špatně.“* Podobně jako u respondentky č. 3 docházelo v této fázi k odstřihnutí od přátel a rodiny, to vedlo k tomu, že se respondentka pokoušela skrývat důkazy o násilí před svými nejbližšími. *„Furt mně tvrdil, že kamarádi mě odrazují od něho, že mně zakazují se s ním stýkat, což byla taky pravda, ale čím víc k tomu docházelo, tak jsem to víc skrývala.“*

Oproti tomu u respondentky č. 2 v průběhu vztahu nedocházelo k sociálnímu násilí, tzn. odrazování od přátel a rodiny, nicméně i u této respondentky se objevovaly náznaky skrývání násilí. *„Ale jako to furt v průběhu toho vztahu to člověk furt přecházel, opomíjel, nebo prostě furt to něčím omlouval, no a peklo pokračovalo dál.“*

Oblast: Společenská tvář agresora

Obsah této oblasti byl již popsán. Stejně tak informace, že tato oblast se značně projevovala ve dvou fázích a to: Začátek násilného vztahu, Průběh násilného vztahu. Od prvopočátku po celý průběh vztahu násilní partneři respondentek působili značně jiným dojmem, než jak se projevovali v soukromí. Význam této oblasti v právě probírané fázi tkví hlavně v prvních náznacích ze strany respondentek, že opustí násilný vztah, ale vzhledem k tomu, že společenská tvář partnera byla stále udržovaná před okolím, neměly respondentky dost odvahy na to, aby se odhodlaly.

Respondentka č. 3 zmiňuje ve svém příběhu pokus o sebevraždu jako snahu o opuštění vztahu a současně popisuje svůj pohled na chování partnera v této situaci. *„Já jsem prostě spolykala prášky a pak jsem se probudila v nemocnici. Kde teda tam na mě koukali úplně neskutečně ty doktoři, protože manžel, teda bývalý manžel, mě do té nemocnice vezl, on se tvářil jako záchránce že jo, tam venku brečel zhroucený u kola, když mě na křižovatce předával*

záchranářům. Takže samozřejmě takový to, manželka, co vám to proboha udělala, on se prostě tvářil jako vzorný manžel.“

Respondentka č. 1 v kontextu společenské tváře agresora popisuje svůj pohled na situaci, kterou si rovněž spojovala s oblíbeností bývalého manžela. *„A jednou jsem narazila na sousedi, když mi tekla krev z nosu, a tak že, vlastně pak když se policajti i jich ptali, teda potom co jednou přijeli, tak to sousedi opravdu všechno popřeli, že nic, to mě jako hodně naštvalo. Nevím proč, asi protože můj manžel byl dost známěj a oblíbeněj člověk dost, tak jestli se do toho nechtěli motat.“*

Oblast: Finanční nezávislost

Během kódování se několikrát objevil kód financí a následné nevyhledání pomoci v kontextu finanční nezávislosti respondentek. Tato oblast reflektuje jednu z možných příčin, proč se respondentky obávaly ukončit násilný vztah.

Respondentka č. 3 v prvotní fázi vztahu uvádí, že závislost partnera na alkoholu byla poměrně silná, zároveň dodává, že tato skutečnost ovlivnila finanční situaci rodiny a pokračovala i v dalším průběhu vztahu. *„Já jsem třeba měla to, že samozřejmě muselo být na pivo, on třeba týden před výplatou musel do hospody, nechal tam 6 stovek a já měla litra v peněžence. Jeho nezajímalo, že nebudou mít holky na autobus do školy, že nebude tady co jíst, to ho nezajímalo.“* Dle respondentky byla finanční situace rodiny neúnosná a dále dodává, že se bála opustit tehdejšího manžela, protože si nedokázala představit, jak sama uživí dvě děti a svoji matku, která s nimi v té době žila a byla nemocná *„Ted odejděte, máte dvě malý děti, máte zvířata, máte tu mámu, vlastně já to řeknu na rovinu, mámu na krku, že prostě musím se o ně postarat. Jo, takže ta zodpovědnost, zařídit si bydlení, no a měla jsem ty půjčky že jo.“* Všechny tyto okolnosti respondentku odrazovaly od opuštění vztahu, bála se o sebe, o rodinu, o to, co s nimi bude dál, kam půjdou bydlet a kde vůbec bude schopna opatřit si finance.

Podobnou situaci popisuje respondentka č. 1, všechny finance spadaly do ruky partnera a respondentka neměla k dispozici žádné finance a jak sama uvádí, měla tak na autobus a zpátky. Zároveň v průběhu vztahu přišla o práci. Tuto skutečnost ve své výpovědi spojuje rovněž s kontrolou ze strany tehdejšího manžela a popisuje svůj pohled na spravování financí manželem. *„Všechny finance šly jemu, když jsem potom nastoupila do práce, tak jsem měla jen na autobus a zpátky, a to, když jsem se zpozdila v práci tak to bylo neustále telefonování do práce, já jsem začala kvůli tomu mít problémy, že mě to vyrušuje a že to ruší kolegy a takhle,*

tak tam začal jezdit, což bylo ještě horší. Já jsem potom o to zaměstnání přišla že jo, a to jsem byla zase nemožnější, že jsem si neudržela ani zaměstnání.“

Oblast: Ohrožení života

Oblast ohrožení života se objevila ve vyprávění všech 4 respondentek. V návaznosti na předchozí oblast finance je i tato oblast jedna z možných příčin, proč se respondentky bály opustit násilný vztah. Jednoduše měly strach o své životy. Na druhou stranu fakt, že se respondentky cítily ohroženy na životě, mohl být jeden z podnětů, které vyústily k odchodu od partnera. Ohrožení života je spojeno s následným stupňováním intenzity násilí.

Respondentka č.1 zmíněné ohrožení života nazývá jako „každodenní hru o život.“ Líčí stupňování násilí a neustálé přibližování se k hranici ve hře o svůj život. Zároveň tuto oblast propojuje s oblastí finance, kde zmiňuje: *„Každý den taková hra o život, mně přišlo. On se totiž přestal úplně ovládat. Stalo se třeba, že mě držel pod krkem v kuchyni a tlačil mě na stůl, takže prostě očima se podíval na nože, jsem se podívala taky a úplně mě napadlo, no to snad ne, prostě ne, takhle daleko jsme prostě nemohli zajít. Stupňovalo se to, takže já vždycky bez peněz, zbitá, vždycky jsem se dala dohromady a pokračovala dál.“*

Téměř totožně strach o svůj život popisuje i respondentka č. 3 a zároveň popisuje fakt, že se intenzita násilí stupňovala. *„Ale ono se to nabalovalo, postupně, protože on kdyby mně to naordinoval tady máš, tak by to bylo hrozně rychlý. A třeba se stalo to, že on mě chtěl utopit v jímce.“*

Respondentky č. 2, 4, uvádí, že i ony se dostaly do stavu, kdy se cítily vážně ohroženy na životě, respondentka č. 2: *„Vzpomínám si, že jsem po jedné hádce ležela na zemi, ztrácela vědomí a on mi ještě kopal do ledvin.“* Respondentka č. 4 zase uvádí, že zrovna ve chvíli, kdy se cítila ohrožena na životě, si dle jejího názoru uvědomila, že vztah musí skončit. Tato informace se propojuje s následující oblastí ve fázi konec násilného vztahu, kde respondentky popisují tzv. zlomový bod s následující oblastí pomoc. *„Mně přišla taková zajímavá zpráva, že mě vlastně hledá po městě, úplně zdrogovaný a s nožem v ruce a hledá mě, kde jsem, že mě pobodá. Já se musela schovat u své kamarádky, než se to uklidní a budu moct změnit prostředí.“*

Oblast: Pomoc

Oblast pomoc byla ve výpovědích respondentek velice obsáhlá, jednak je tato oblast vnímána ve smyslu jako pomoc od blízkých, odborníků a okolí a jejich nahlížení na DN, druhá stránka

této oblasti je povědomí o pomoci. Tato oblast se pohybuje ze středu násilného vztahu a navazuje na poslední fázi násilného vztahu: Konec násilného vztahu.

Ve chvíli, kdy se násilí ve vztahu oběti a násilníka začalo vrývat do povědomí okolí, začaly se rovněž objevovat první náznaky pomoci od okolí. Jednak respondentky popisují pomoc ze strany policie v momentě, kdy respondentka nebo někdo jiný násilí nahlásil, z druhé strany pomoc lékařů. V rámci této pomoci se dle pohledu respondentek střídaly stinné i kladné názory na pomoc. Respondentka č. 3 popisuje, že nikdy necítila řádnou pomoc ze strany policie: *„Dokonce mi nikdy nepomohla ani policie, několikrát tady byli, přijeli, udělali tyty, bububu a odjeli, tak si umíte představit, jak to vypadá, když odjedou.“* Naopak respondentka č. 1 uvádí: *„Jednou jsem zavolala policii a řekla si, že půjdu do vzdoru, no a ta policie mi vlastně pomohla, viděli všechny ty znaky, a tak mě odvezli i s dcerou ke kamarádce.“* V návaznosti na bod zlomu.

Respondentky popisují i pomoc od rodiny a blízkých přátel, kterou dle svých slov vnímaly jako zlomovou především respondentky č. 2 a 4 a v návaznosti na předchozí oblast ohrožení života se jednalo o první získání informací ohledně DN a pomoci, respondentka č. 4: *„Já se musela schovat u své kamarádky, než se to uklidní a budu moct změnit prostředí. Tak pak jsme společně s mojí kamarádkou a rodiči vyhledali pomoc policejního psychologa a ten mi vlastně všechno vysvětlil.“*

Respondentka č. 2: *„Já jsem zrovna volala s mámou, já jsem ji nic neříkala, co se u nás děje, mluvili jsme spolu normálně. No a pak jsem ten telefon asi blbě típla no a když už jako by ten hovor skončil, tak bejvalej začal pokračovat že jo, v tý hádce a v tom napadání a máma to všechno slyšela.“* Prozrazení a následná pomoc ze strany rodičů navazuje u respondentky č. 2 v tzv. zlomovém bodu v konečné fázi vztahu.

Dílčí cíle

Informace, jejich zdroje a postoj k nim ve fázi průběh vztahu

V období průběhu vztahu respondentky získávaly nejvíce informací d DN z okolí, tedy v popsané oblasti pomoc. Jako největší zdroje informací respondentky popsaly: police, okolí, rodina. Zároveň se střídal názor na pomoc ze strany odborníků. U respondentky č. 1 byla pomoc policie účinná až po několikátém zásahu, nikdy předtím možnou pomoc a informace od policie nezískala. Zlomový byl až poslední zásah ze strany policie, která respondentce podala veškeré důležité informace. Respondentka č.3 naopak pomoc od policie nepovažovala za klíčovou a

uvítala by lepší informovanost z jejich strany. Dvě respondentky informace získávaly od rodiny a v návaznosti na to získaly informace o možné pomoci, tuto pomoc ale nikdy nevyužily, veškerou pomoc pomáhajících složek zastoupila rodina. V této fázi vnímám první myšlenky na ukončení násilného vztahu. Tyto myšlenky byly značně ovlivněny oblastmi: finanční nezávislost a společenská tvář agresora. Vzhledem k těmto oblastem respondentky vnímaly odchod od partnera jako „šílenost, nemožnost“. Oblast finanční nezávislost odpovídá na dílčí cíl dva.

Pro respondentky 1,3 byla klíčová oblast finance. Neměly potřebné prostředky, aby mohly opustit partnera a začít tak nový vztah. Z uvedeného vyplývá, že nejvíce potřebovaly informace, jaké možnosti finanční pomoci jsou pro ně dostupné. K finančním prostředkům se také váže potřebnost o možnostech ubytování a to v případě, že by se rozhodly opustit partnera. V této fázi respondentky potřebovaly především podporu a podněty k tomu, aby násilný vztah opustily. Potřeba podpory, jistoty a informace o tom, že i tato situace se dá vyřešit. Za chybějící informaci považují taky nevědomost o možnostech pomoci, která prakticky předchází výše vyjmenovanému. Otázka ovšem je, z jaké části můžeme ovlivnit propagaci služeb, které pomáhají týraným ženám. Hodnotím tedy, že vzhledem k uvedenému nebyly informace pro respondentky dostupné v žádné podobě. O možnosti využití aplikace SPM či jiné aplikace respondentky nevěděly, proto ani tato forma pro ně nebyla dostupná. Lze hodnotit, že vzhledem k výše zmíněným skutečnostem byly informace o DN pro respondentky dostupnější než v první fázi.

6.1.3 Fáze – Konec násilného vztahu

Tato fáze značí ukončení násilného vztahu a byly v ní identifikovány dvě základní oblasti: **Bod zlomu, Zvládnutí nové situace**. Tyto oblasti reflektují moment, kdy se respondentky rozhodly opustit násilný vztah a to, jak v kontextu tohoto rozhodnutí vnímaly a zvládaly novou životní situaci.

Oblast: Bod zlomu

Bod zlomu je v příbězích respondentek vnímán jako moment, kdy respondentky „procitly“ a uvědomily si, že násilný vztah musí ukončit. Cesta respondentek, okolnosti a události, které vedly k procitnutí je popsána výše ve fázi začátek násilného vztahu.

Tuto oblast ve vyprávění zmínily všechny respondentky, přičemž součástí této oblasti bylo definitivní rozhodnutí odejít od partnera. Bod zlomu tedy popisuje situaci, která dle výpovědi respondentek vedla k radikálnímu rozhodnutí. Oblast se následně propojuje a plynule přechází do poslední oblasti: Zvládání nové situace, která je hodnocena níže.

Respondentky č. 1,3,4 uvádí, že bod zlomu nastal ve chvíli, kdy je tehdejší partner napadl ještě intenzivnějším stylem než kdy předtím. Například respondentka č. 1 uvádí: *„Až když jsem potom byla v takovém stavu, kdy jsem nebyla schopná ničeho, kdy jsem jenom plakala, tak jsem viděla, že už je to zlé. Ten den jsem šla jenom ven vynést odpadky a on se probudil, no a pak mě napadl takovým způsobem, kdy mě fakt vyděsil k smrti. Já jsem věděla, že tam je to dítě v pokoji, že prostě už musím něco udělat.“* Respondentka poté popisuje, že od manžela odešla ke kamarádce a druhý den po hádce se rozhodla jít na policii a vše oznámit a tím udělat velkou tečku za celým vztahem. *„No a druhý den jsem šla podat výpověď, když jsem ji podala, tak vlastně ten policista to vyhodnotil jako domácí násilí a zavolal i paní komisařku, která už byla v civilu z kriminálky, která mi pomáhala napsat trestní oznámení a všechno.“*

Respondentka č. 3 jako hlavní podnět k ukončení vztahu popisuje děti a to, že se dle jejich slov z dětí stávali svědci DN. *„Když na mě opravdu klečel a mlátil mě, tak moje dcera, ta starší u něj opravdu klečela a prosila ho, tatínku ne, zabiješ maminku a já jsem se na ni podívala, na tu neskutečnou hrůzu v těch očích. Ale ona se mu postavila, to malý mrně mě šlo bránit. A to byl ten bod zlomu, kdy jsem si řekla ne, ne takhle opravdu ne.“*

Jak již bylo zmíněno u respondentky číslo 4. byl zlomový bod v momentě, kdy se cítila ohrožena na životě, kdy popisuje tehdejší silný fyzický útok (viz. citace ohrožení života, fáze průběh násilného vztahu).

Respondentka č.2 jako jediná nepopisuje bod zlomu fyzický akt partnera, nýbrž jako pomoc od její matky, která přes mobilní telefon slyšela, jak agresor páchá násilí na respondentce. Také tato událost se propojuje s předchozí fází a oblastí pomoc.

Oblast: Zvládání nové situace

Oblast zvládání nové situace je poslední oblast, která završila příběh respondentek. V této oblasti respondentky popisují, jak zvládly novou situaci v momentě, kdy od partnera odešly. Reflektují okolnosti a pocity, které tuto situaci provázely a zároveň to, jaká pomoc se jim dostávala, jak pomoc vnímaly a jak na tuto situaci nahlížela společnost.

Respondentka č. 1 v oblasti bod zlomu uvedla následnou pomoc od „komisařky z kriminálky“ poté, co celou situaci nahlásila na policii. Zrovna pomoc od komisařky pro respondentku byla dle její výpovědi klíčová, jelikož se od ní dozvěděla všechny potřebné informace a zároveň popisuje zájem, který komisařka projevila. Domnívám se, že tento zájem podpořil její pozici oběti, do které se ve vztahu dostala. „... , která už byla v civilu z kriminálky, která mi pomáhala napsat trestní oznámení a všechno. Já jsem prostě nic nevěděla, jsem neměla ani ponětí, že existuje nějaké vykazání nebo takové věci. A já bych to bez ní nezvládla, já to říkám narovinu, no a potom mi zavolali z toho intervenčního centra, to jsem taky vůbec netušila, že existuje u nás. Já jsem tu oporu pořád měla, využívala jsem i probační a mediační službu.“ Dle respondentky byla klíčová i psychologická a psychiatrická pomoc: „Jako je fakt, že jsem využívala hodně tu psychiatrickou a psychologickou pomoc, vlastně měla jsem lékařské zprávy, kde jsem měla potvrzené, že mám stockholmský syndrom.“ Poté respondentka dodává, že vzhledem k syndromu je s bývalým manželem v kontaktu a doufá, že se to nevrátí do starých kolejí a zároveň zdůrazňuje přeměnu svojí pozice z oběti na silnou osobou, která se dokázala se situací vypořádat. „On zůstal opravdu sám, pak viděl tu moji sílu, že jsem se dokázala rozvést, že jsem ho připravila o bydlení. A pro něj to byla taky taková lekce, jakože nejsem ta bezmocná, jak on si vždycky myslel.“

Pro respondentku č. 2 byla ve zvládnání nové situace klíčová rodina, která ji dle jejich slov pomohla ukončit násilný vztah „Potom jsem vlastně odešla s tou mámou, když všichni pro mě přijeli a odvezli mě vlastně od něj, a taky mi potom hodně pomáhali.“ Zároveň respondentka uvádí, že ji nejvíce pomohla podpora od známých, kteří jí dříve nevěřili „Prostě pak zamnou přišel známej s omluvou, že jakože se mi omlouvá za to, že mi nikdy nevěřil, že on by mohl být takovej, tak jako to mě dojalo a dodalo sílu.“ Na rozdíl od respondentky číslo 1. respondentka č. 2 nevyužila na pomoc žádnou sociální službu a jak sama zmínila, o žádné takové službě neměla ani ponětí. „Jediný vlastně tenkrát jsem věděla, že existuje nějaká linka bezpečí, to bylo asi jediný. Já ani vlastně nevím, kdy jsem se tak nějak dozvěděla, že existuje něco na pomoc týraným ženám.“

Rodina byla hnacím impulsem i pro respondentku č. 4, která v předchozích fázích uvedla, že díky rodině měla sílu opustit násilný vztah. Dále zdůraznila vysokou míru podpory ve zvládnání nové situace od rodiny a od přátel. „Rodina, ta při mně vždycky stála, vždycky když jsem pak potřebovala pomoc, když to takhle blbě řeknu, vybrečet se, postěžovat si co se děje, tak vždycky mi pomohla, a to samý kamarádi, vždycky tu pro mě byli. Já jsem vlastně v té situaci nebyla

nikdy sama.“ K tomu dodává, že služby pro týrané ženy nikdy nevyužila, ale že o nich věděla. *„Tak jako věděla jsem o těch službách jo, a i slyšela jsem to od někoho, ale nikdy jsem nic takového nevyhledávala nějak no, vždycky jsem měla tu rodinu.“* Jako klíčovou událost respondentka popisuje rozhodnutí změnit prostředí, hlavně proto, aby byla daleko od agresora a aby se mohla sama znovu nadechnout. *„Ale kvůli té situaci jsem pak musela změnit školu a tak jsem přešla do jiného města a musím říct, že od té doby je klid. Jako jo, párkrát se mě pokoušel kontaktovat přes Facebook, že mě poslal jen fotku a k tomu napsala jenom: omyl, jo, asi si myslel, že já na to nějak zareaguju ale já jsem si ho hnedka zablokovala všude.“* Na konci vyprávění respondentka dodává, že na ni partner sice ruku nikdy nevtáhl, ale věří, že pokud by vztah neukončila a pokračovala v tom, tak že by to tak dopadlo. *„Bylo to takový to psychický vydírání, naštěstí na mě nikdy nevtáhl ruku a věřím, že kdybych ten vztah neukončila a pokračovala v tom, takže by to tak dopadlo, jo.“*

Respondentka č. 3 líčila svoji odhodlanost po odchodu od partnera, zároveň vyjmenovala několik zdrojů pomoci ve zvládnání situace. Pro tuto respondentku byla klíčová pomoc soudce při rozvodu a při svěřením dětí do péče. *„U soudu mi vlastně pomohl, vlastně u svěřením dětí do péče, soudce. On to všechno pochopil, i tu situaci, a dokonce mi našel číslo na psychiatra, ať ho jako kontaktuje, aby začal chodit na tu terapii, že jo.“* Dále respondentka zmiňuje nevědomost o pomoci v rámci sociálních služeb *„Vůbec jako, sociálka, nevíte, že vůbec tady něco existuje, ono vám to hlavně ani nikdo neřekne. A pak je tady ještě takový to odsuzování, jakože sociálka je ta špatná, že vám berou děti, takže ve výsledku tu pomoc z jejich strany ani neřešíte, protože máte strach. Tak prostě nikdo vám neřekne, že oni vám pomůžou, že třeba najdou nějaký řešení, ne nikdo, ani policajti, i když to musí vědět.“* V kontextu finanční pomoci respondentka popisuje nedostatek financí po opuštění vztahu a plynule navazuje na její zkušenost se „sociálkou“. *„Jako sociální dávky nějaký dostanete, ale až za 3 měsíce a ještě ho musíte vyloučit. Tohle taky nikdo nijak neřeší jo, že já vlastně tu pomoc potřebovala hned. Odstěhovala jsem se bez peněz a pomalu jsem neměla ani na to nastěhování.“* Nakonec respondentka uvádí, že po přestěhování do jiného města jí nejvíce pomohla sociální pracovnice na ÚP. *„Jsem nevěděla, že něco takovýho existuje a ona říká, dojdete si tam, ať vám to sepíšou, ať to dostanete teď a říkala furt, když budete něco potřebovat, dejte vědět, já vám to obvolám, pošlu email.“*

Dílčí cíle

Informace, jejich zdroje a postoj k nim ve fázi konec násilného vztahu

Povědomost o využití sociálních služeb jako složek pomoci byla vyrovnaná. Dvě respondentky vypověděly, že informace o službách vnímaly, zbylé dvě respondentky povědomost o nich neměly, proto ani nemohly tyto informace vnímat. Respondentky nejvíce uváděly získávání informací hlavně v rámci řešení situace, pro respondentku č. 1 to byla komisařka, která ji podala všechny potřebné informace v rámci řešení násilí, respondentka č. 3 uvedla získávání informací od sociální pracovníce v rámci řešení finanční situace a získávání informací od soudce během rozvodu.

Pro respondentky č. 2.4, byla jako hlavní zdroj získávání informací rodina. Respondentka č. 4 dále uvádí, že díky svému otci získala kontakt na policejního psychologa, který jí podal všechny ostatní informace a doporučil jí, jak se zachovat, aby situaci zvládla. Dá se tedy říct, že pro tuto respondentku byl primární zdroj získávání informací rodina a sekundární odborník (policejní psycholog).

V poslední fázi vztahu pro respondentky byly klíčové především informace, které by jim pomohly postavit se na nohy a zvládnout situaci vlastními silami. Potřebnost informací v této fázi prakticky navazuje na fázi předchozí. Opět respondentky nejvíce potřebovaly informace jak si zajistit finanční prostředky. Dvě respondentky uvádí, že především chybějící finanční prostředky byly pro zvládnutí nové situace podstatné. O možnostech podpory v rámci sociálního zabezpečení spíše nevěděly anebo věděly pouze základní informace. Respondentky zdůraznily i to, že finance potřebovaly „hned teď“ a ne až za 3 měsíce. Související faktor je také to, že respondentkám chyběla informace o institutu vykazání, který mohl značně ovlivnit jejich bytovou situaci. O institutu vykazání v dobu, kdy byl nejvíce potřeba, věděla pouze jedna respondentka, a to především díky získaným informacím od odborníků. Možnou roli mohly hrát i předsudky k sociální práci jako takové, které kolují ve společnosti a pocit studu si říct o pomoc. Jako další potřebné informace pro respondentky hodnotím celkové informace o možnostech psychické podpory. Tedy využití psychologa v rámci sociálních služeb zdarma vzhledem k tíživé finanční situaci po odchodu od partnera. Tyto informace chyběly také rodinným příslušníkům, kteří respondentkám v nové situaci pomáhali. V návaznosti na to je opět znatelná malá nevědomost společnosti o DN a možnostech, otázky možné propagace jsou předmětem dalšího výzkumu. Dostupnost informací se v této fázi poměrně zlepšila především

proto, že v konečné fázi sehráli roli další účastníci – rodina, přátelé, odborníci. I přesto dostupnost informací lze hodnotit jako nedostatečnou v porovnání s velkým počtem možností pomoci.

6.2 Využití mobilní aplikace Sociální pracovník v mobilu pohledem respondentek

Základní informace o aplikaci jsou popsány v teoretické části v kapitole 4. Hlavní podstatou námětu není zabývat se technologickou stránkou aplikace, nýbrž z pohledu respondentka a budoucího sociálního pracovníka zformulovat možné náměty, které by případným obětem mohly pomoci.

Náměty se skládají ze dvou úhlů pohledu:

1.Z mého pohledu v návaznosti na vyprávění respondentek a na dílčí cíl 3:

Formulovat na základě těchto zjištění náměty na vylepšení aplikace Sociální pracovník v mobilu.

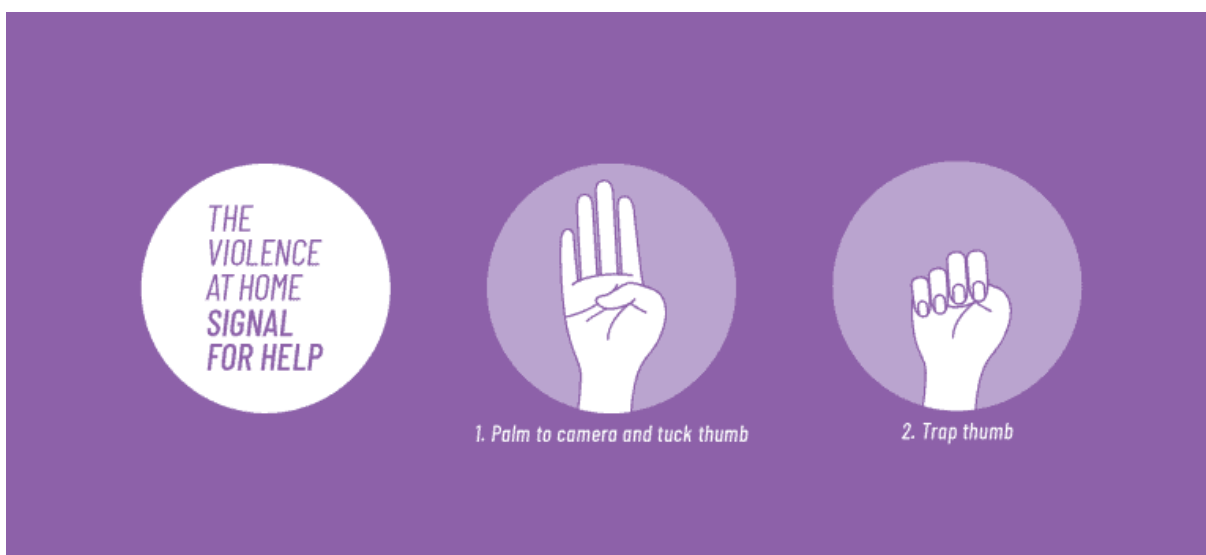
Návrhy budou představeny tak, jak by nejvíce pomohly respondentkám v jednotlivých fázích vztahu, ve kterých by se rozhodly vyhledat pomoc.

Začátek násilného vztahu

V prvotní fázi vztahu bylo pro respondentky obtížné rozeznat znaky DN, z tohoto důvodu by bylo možné **přidat do aplikace informace o tom, co je to DN a jak ho rozeznat, a naopak co DN není.** Pro respondentky by tak bylo lehčí identifikovat znaky v násilném vztahu, to by mohlo značně urychlit proces uvědomění a vyhledání pomoci. Dále je možné v rámci preventivní prevence přidat do aplikace informace o druhu prevence a nabízené preventivní programy. Zásadní otázkou, která předchází veškerým návrhům je propagace aplikace. Z výpovědí respondentek je povědomost o podobném typu pomoci malá. Aplikace by byla dobře využitelná, pokud by byla umístěna někde, kde k ní respondentky mohou mít volný přístup. Velice důležité je prostředí a zajištění soukromí. Jako přijatelné lze zvážit umístění aplikace například v: **Informačních centrech měst, lékárnách, u lékaře, tedy na neutrálních místech, kam oběti běžně chodí a mají tam přístup.** Otázkou zůstává, na jaké platformě by aplikace pro respondentky v těchto místech byla dostupná, avšak důležitý faktor by zůstal zachován, oběti by pomoc hledaly někde, kde jim za zády nestojí jejich partner, hlavně proto,

že z výpovědí respondentek lze vycítit strach z hledání pomoci, o to větší strach může mít oběť v případě, že si aplikaci stáhne do telefonu. V kontextu toho by bylo možné **zvážit požadování hesla při přihlášení do aplikace**, aby oběti měly jistotu, že pokud budou mít aplikaci v telefonu, jejich partner nebude mít možnost se k ní dostat. Oblast **společenská tvář agresora** prakticky navazuje na předchozí tvrzení a **mohla by být součástí popisu toho, jak rozeznat typickou postavu násilníka**. Tato oblast se opírá o literaturu a bude více rozebrána v následující části diskuze.

Podle respondentek bylo téměř nemožné v této fázi vztah ukončit. V souvislosti s tímto tvrzením by bylo možné do aplikace přidat něco, co případným obětem poradí, co dělat v případě, že budou ohroženy na životě a budou potřebovat pomoc. Jedna z možností je vložit do aplikace dotazující otázku v kontextu toho, zda případná oběť chce najít pomoc nebo se informovat co dělat ve vyhrocených případech, například: *„Chcete se dozvědět, jak se zachovat v případě ohrožení nebo potřebujete informace o pomoci?“* Na tuto otázku by návazně pokračoval stručný odkaz, který by případnou oběť instruoval dál. Jedna z možností je přidat do odkazu mezinárodně známé heslo od organizace Canadian Women 's Foundantion, pojmenováno *„Signal for help.“* Skryté heslo, které oběť může využít, aniž by to násilná osoba zaznamenala. To by pro případnou oběť mohla být cenná informace, věděla by, jak se zachovat. Pro představu byl do práce přidán obrázek, jak toto heslo vypadá. Jako další možnost se v této souvislosti nabízí do aplikace přidat bezpečnostní plán pro případ vyhrocené situace.

Obrázek 2 - Signal for help (canadianwomen.cz, 2022).

Průběh násilného vztahu

Průběh násilného vztahu dosti značně ovlivnila okolnost **skrývání důkazů násilí** před svým okolím. Aplikace Bright Sky, na kterou odkazuji v teoretické části bakalářské práce, mimo jiné nabízí funkci „Můj deník“ pro zaznamenávání důkazů o násilí. Vzhledem k výpovědím respondentek by bylo možné do aplikace přidat podobnou funkci, ovšem na jiné bázi tak, aby si aplikace zachovala svoji originalitu. Otázkou ovšem je, nakolik by bylo možné zkonfigurovat tuto funkci s celou aplikací.

Za jeden z důležitých faktorů v rámci domácího násilí je považována mezirezortní spolupráce, na které se podílí multidisciplinární tým. V návaznosti na náměty respondentek, které by v aplikaci uvítaly stručné paragrafy, na které by se mohly v případě potřeby odvolat, by bylo vhodné **zvážit rozšíření spolupráce například s policejními orgány** a v souvislosti s tím zvýšit povědomí těchto orgánů o možné formě pomoci.

Konec násilného vztahu

V konečné fázi násilného vztahu považuji jako klíčovou oblast zvládnání nové situace. Během výpovědí respondentek bylo znát, že v této oblasti se respondentky cítily jako nejvíce zranitelné a docházelo u nich k přeměně z postavení oběti na postavení samostatné jednotky. V návaznosti na tuto skutečnost lze zapřemýšlet nad možností přidat do aplikace odkazy a rady, jak touto přeměnou projít. V úvahu připadají kurzy, semináře, přednášky na téma: **Rozvoj osobnosti, Jak se vyrovnat s traumatem, Osobnostní přeměny, Sebedůvěra, Sebehodnota**. Tato práce se sice nevěnuje pohledu agresora na násilný vztah s následnou pomocí pro něj, ale v úvahu v tomto kontextu přichází i přidání obsahu v rámci různé terapeutické pomoci určené právě pro násilníky. Možné programy nabízí například: **Diakonie**, program **Stop násilí**, **SKP Centrum o.p.s**, program **NENA**. Možný přínos tohoto obsahu by mohl hrát roli v případném dalším kontaktu násilníka s dětmi, které respondentky zmiňovaly.

Za důležitou oblast byla respondentkami zdůrazněna oblast financí a to, jak se po odchodu od partnera osamostatnit. Mnohdy ženy kvůli násilníkovi v průběhu vztahu opustí svoji práci nebo školu a tím ztrácí veškerou finanční nezávislost na partnerovi a možnosti dalšího vzdělávání. Případným obětem by v tomto smyslu pomohla doporučení, jak si zvýšit své finanční

prostředky. Například: **rekvalifikační kurzy nabízené ÚP, volná pracovní místa, propojení s weby nabízející pracovní pozice.**

Jak jsem již zmínila v předchozích odstavcích, navrhované náměty na vylepšení mobilní aplikace SPM nabízím z pohledu budoucího sociálního pracovníka a v rámci zpracování rozhovorů s respondentkami, oběťmi domácího násilí. Je nutno podotknout, že nejsem schopna v zaměření této práce posoudit náročnost a konfiguraci navrhovaných námětů s aktuální verzí aplikace v rámci technologické stránky. Přidanou hodnotou těchto návrhů je ale i fakt, že náměty jsou zpracovány ze zkušeností žen s domácím násilím, a kdo lépe může posoudit daný problém, než někdo, kdo si situaci sám dříve prošel.

2. Z pohledu respondentek, kterým byly v rámci polostrukturovaného rozhovoru pokládány otázky ohledně využitelnosti aplikace.

Návrhy z pohledu respondentek budou představeny v bodech a doplněny o přesné citace.

Slova útěchy: *„Možná bych tam hledala i nějaká slova, trochu uklidňující nebo něco abych dokázala v té aplikaci dál fungovat, něco, co by mě prostě vedlo, abych došla až k té pomoci, to je taková ta první věc, kterou bych potřebovala slyšet.“*

Změna názvu: *„V té době, když já bych si teda uvědomila, že chci odejít, že chci něco s tím udělat, tak já bych takovouhle aplikaci v telefonu vůbec mít nemohla, je hrozně taková nápadná.“*, *„Trošku změnu té aplikace, nebo spíš toho názvu, já bych asi měla strach, že to on v tom telefonu najde.“*

Odlíšná barva celé aplikace: *„A ta barva aplikace i těch odpovědí, co tam jsou tak, aby nebyly černé, ale aby měly trošku veselější barvu.“*

Jednoduše sepsané paragrafy, na které se mohou oběti odvolat v případě příjezdu policie: *„A jednoduše, co mají třeba dělat, když přijedou ty policajti, jakože, když k vám přijedou, tak aby ty ženský věděly, na co se přesně odvolat, že oni ho můžou vykázat, protože když nevíte, tak oni se s vámi policajti nebaví.“*

Stručně a jasně napsané, na co přesně mají oběti nárok v rámci finanční pomoci: *„Jednoduše prostě sepsaný, i třeba s nějakým příkladem, jo, když budete mít takový a takový příjem, tak byste měla mít nárok na to a na to, aby ty ženský věděly prostě.“*

Urychlit proklikávání: „Klikala, hodně jsem klikala, nejsem si jistá, že ženská, která bude v nějakým takovým tom psychickým rozpoložení, kdy nebude vědět, vůbec nevím, bude takhle hodně klikat, mohlo by ji to odradit.“, „Dost jsem se proklikávala, pro mě to bylo takový nevím, zdlouhavý.“, „Ale jo, je tam všechno dost napsáno, jen mi vadí, že jsem se musela proklikat.“

7 DISKUZE

Tato kapitola rekapituluje základní zjištění z výzkumné části mé bakalářské práce a zároveň popisuje důležitá témata, která z rozhovorů vyplynula a vysvětluje jejich podstatu a originalitu vzhledem k aktuálnímu tématu mobilních technologií, které se propojují s pomocí lidem v nouzi. Tato data jsou následně porovnána s již existujícími výzkumy. V této části nebudou odpovědi na dílčí cíle, tyto odpovědi jsou součástí hodnocení dat.

Během analyzování dat se objevilo několik významných oblastí, které tomuto tématu dominují a data obsažená ve zmíněných oblastech se shodují s údaji v literatuře a výzkumech.

Na počátku vztahu se primárně objevovala informace, která vypovídala, že respondentky byly na začátku vztahu mladé a „blbě“ a na násilný vztah nahlížely proto jinak, než by nahlížely v jiném životním období. Právě nezkušenost a nevědomost respondentek zapříčinila to, že násilný vztah trval povětšinou dlouhou dobu. Tomuto tvrzení neodpovídá žádná výzkumná práce na stejné téma. Příčinou může být fakt, že u většího podílu respondentek uběhl dlouhý čas od doby, kdy se respondentky v násilném vztahu nacházely. Možné srovnání k zamyšlení nabízí European Union Agency for Fundamental Rights (2014), že 25 % žen po 15. roce věku zažije sexuální nebo fyzické násilí ze strany svého partnera. Toto srovnání nabízí možné propojení s aplikací, která je v problematice domácího násilí uzpůsobena spíše na pomoc zkušenějším ženám. Je patrné, že nabízená pomoc by se mohla lišit v závislosti na věkovou kategorii případných obětí a na to, co zrovna v jejich situaci potřebují. Důležité téma představuje prevence domácího násilí, a to hlavně ve fázi začátek násilného vztahu. Respondentky si neuvědomovaly, že se o domácí násilí jedná. Přičemž primární prevence je zaměřena hlavně na informování společnosti o domácím násilí. Černá (2017) ve své diplomové práci s názvem Problematika domácího násilí a realizace preventivních programů na základních školách prezentuje, že preventivní programy nabízí nespočet neziskových organizací, ale ani jeden program není zaměřen na problematiku domácího násilí. Toto zjištění nabízí možné propojení s aplikací Sociální pracovník v mobilu, a to přidáním oblasti nabídky preventivních programů.

Pro 3 respondentky bylo neúnosné, že jejich partner užíval návykové látky, tato oblast dostala jméno **závislost partnera**. Zrovna zmíněné závislosti ovlivňovaly celý násilný vztah, násilí namířené proti respondentkám bylo často na popud alkoholu či tvrdších drog. Podobné tvrzení je interpretováno v literatuře tak, že velký podíl na domácím násilí má povaha partnera, alkohol

a další návykové látky (Čech et al., 2011 s. 12). Dle Janigové (2018) je alkohol rovněž častým podnětem k násilí. Kocmanová (2015) rovněž ve svém výzkumu tvrdí, že pro dvě respondentky z 5 byl typickým spouštěčem násilí ze strany partnera alkohol. Zajímavé srovnání nabízí i bakalářská práce, ve které se autor věnuje problematice domácího násilí a souvisejících závislostí, kde ve svém kvantitativním šetření uvádí, že v době útoku bylo 68 % násilníku posilněno alkoholem (Todorov, 2018). Dvořáková (2015) ve své diplomové práci s názvem Domácí násilí páchané na ženách udává, že dle jejích výsledku jsou podnětem k násilí většinou nevěra ze strany partnerky a přehnaná žárlivost, zároveň ale dále uvádí, že násilné vztahy všech 5 respondentek ovlivnil právě alkohol a marihuana. V důsledku závislosti docházelo k eskalaci násilí, které se především v první fázi vztahu stupňovalo. Stupňování násilí je typické pro tzv.: Cyklus domácího násilí, který popisuje řada autorů. Ševčík a Špatenková (2011, s. 53) například uvádí, že se každá fáze násilného vztahu vyznačuje určitým chováním násilníka.

Ševčík (2009) v jednom ze svých mnoha rozhovorů uvádí, že nejčastějším případem násilníka jsou lidé „dvoji tváře“. V mém výzkumu byl tento pojem pojmenován jako **společenská tvář agresora**, která se vyskytovala u většiny respondentek. Fakt, že násilník byl oblíbený ve společnosti, značně ovlivnil nahlížení obětí na násilný vztah a byl to také jeden z podnětů, kvůli kterému se respondentky zdráhaly opustit násilný vztah. Dále se společenská tvář prolínala i s nemožností si prakticky říct o pomoc, oběti se bály, že jim nikdo nebude věřit. Společenská tvář se značně propojuje s oblastí pomoc, kde respondentky často popisovaly nedůvěru k policii. Z těchto zjištění vyplývá, že respondentky v rámci pomoci mnohem více důvěřují rodině a blízkému okolí. Toto zjištění je v rozporu s tvrzením od Sirotkové (2021), která ve své bakalářské práci uvádí, že většina respondentů hledala pomoc spíše u složek prvního kontaktu (policie, pomáhající služby a organizace). Oproti tomu Kocmanová (2015) přichází s totožnými výsledky, kdy pomoc u složek prvního kontaktu hledala pouze jedna ze zmíněných respondentek a dále uvádí, že se respondentky za násilí styděly, toto tvrzení souhlasí s oblastí skrývání násilí, kde se respondentky bály říct o pomoc kvůli pozici, ve které se nachází. V tomto směru se v rámci kvalitativního výzkumu nabízí další výzkumné otázky ve smyslu zjištění, jaké zdroje pomoci jsou pro oběti domácího násilí přijatelnější, avšak nejisté je, nakolik jsou rodinní příslušníci informováni o možnostech pomoci a nakolik jsou schopni tuto pomoc nabídnout svým blízkým ohroženým domácím násilím. Ve své práci narážím na celkovou nevědomost okolí o domácím násilí a v návaznosti na to nevědomost okolí o možné pomoci. Šmejkalová (2016) ve své diplomové práci předkládá podobné výsledky, tedy, že většina lidí nezná

instituce, které pomáhají obětem domácího násilí. Šmejkalová (2016) dále se své práci uvádí, že většina lidí má alespoň základní informace o domácím násilí a umí vyjmenovat jeho znaky. Výsledky této práce nenabízí pohled na stejné tvrzení jaké uvedla autorka, ovšem možnou souvislost nalézám ve výsledku, že respondentky na začátku násilného vztahu nerozeznaly znaky domácího násilí. Dle Dittrichové (2009) většina dotázaných respondentů, a to 63,6 %, má základní informace o domácím násilí, tím se neshoduje s výsledky této práce a s výsledky výše uvedené autorky. Zohlednit se však v tomto porovnání musí dva faktory: že diplomová práce byla napsána v roce 2009, téměř před 13 lety, kdy myšlení společnosti a poznatky o domácím násilí byly zcela na jiné úrovni. Druhý faktor je ten, že autorka pracovala s kvantitativním výzkumem, a proto je reliabilita a validita přesnější.

Za jednu z forem domácího násilí je považováno násilí ekonomické. Tato forma se propojuje s výsledky z oblasti finanční nezávislosti. Chybějící finanční prostředky respondentky považovaly za jednu z příčin nemožného úniku od násilníka. Důležitost finanční stránky v násilném vztahu potvrzuje řada autorů. Například Čuhelová (2019) považuje ekonomickou závislost oběti na partnerovi jako hlavní specifikum násilného vztahu. V tomto kontextu je důležité zmínit i to, že respondentky nevěděly o možnostech využití finančních prostředků v rámci sociálního zabezpečení. Na srovnání tohoto zjištění se mi nepodařilo vyhledat odbornou literaturu či práci, která by tvrzení vyvracela či potvrdila. Finanční stránka obětí se váže na vylepšení aplikace Sociální pracovník v mobilu, kdy jedna z respondentek uvedla, že v aplikaci chybí stručný seznam finanční pomoci, na kterou má oběť nárok. To by vyvracelo možné obavy obětí odejít od partnera. Zavadil (2020) ve své bakalářské práci uvádí záměr o vylepšení zmíněné aplikace a mimo jiné navrhuje vylepšení v oblasti pro týrané osoby, dále ze zpětné vazby od uživatelů uvádí, že značná část nenašla v aplikaci to, co hledala. Toto tvrzení lze přisoudit k výše zmíněnému. V této oblasti má aplikace velký potenciál vyplnit chybějící prostor v rámci pomoci pro oběti domácího násilí. Náměty pro její vylepšení mohou být dále zpracovány či předány do kruhu spolupráce více odborníků a nabízí širokou škálu možné spolupráce sociálních pracovníků a jiných oborů. Součástí dílčích cílů bylo zjistit, jak tehdy ženy získávaly a vnímaly informace o domácím násilí, ukončení domácího násilí a možné pomoci. Z výpovědí respondentek lze usoudit, že převážně o možné pomoci v rámci sociálních služeb nevěděly a nevyužily ji. Pomoc sociální služby využila pouze jedna respondentka, a to až v konečné fázi vztahu.

Oblast bod zlomu představovala moment, kdy se respondentky rozhodly partnera definitivně opustit. Jako bod zlomu respondentky popisovaly násilný akt, většinou silné intenzity, kde respondentky byly ohroženy na životě. V jedné rovině se propojují dvě oblasti bod zlomu a ohrožení života. Ohrožení života pro některé respondentky byl možný podnět pro opuštění vztahu, pro některé respondentky to byl důvod, proč se držet zpátky a agresora se obávat o něco víc. Drapáková (2016) uvádí, že oběti domácího násilí ve vztahu často dlouho zůstávají a podnětem pro opuštění násilného vztahu je právě silně násilný akt zaměřený proti oběti. Autorka také udává, že oběti často pocítují strach vůči partnerovi a proto jim dlouhou dobu trvá, než partnera opustí. I toto zjištění je shodné s výše uvedenými výsledky.

Za stěžejní považují také oblast zvládnání nové situace. Zmíněné období bylo pro respondentky obtížné především proto, že si musely zvykat na zcela nový život. Kvůli partnerovi respondentky měnily prostředí, vyrovnávaly se s pozicí oběti a ztráty životních jistot. Podle Drapákové (2016) je právě tato situace složitá a dlouhodobá a shodně uvádí, že oběti byly na partnerovi dlouhodobě závislé a neumějí si představit život bez nich. Oblast zvládnání nové situace se jeví jako jedna z oblastí vhodná k využití v aplikaci. Z dlouhodobého hlediska by vzhledem k výpovědím měla zrovna tato oblast největší využití. Vzhledem k výsledkům byla tato oblast pro respondentky klíčová a pocítovaly v ní největší potřebu získávání informací. Z mého hlediska je současná podoba aplikace zaměřena na oběti, které se rozhodly pomoc vyhledat, ale i tak má aplikace velký potenciál ve využitelnosti i pro oběti, které zrovna z násilného vztahu vyšly. Zavadil (2020) ve své práci prakticky potvrzuje fakt, že aplikace má do budoucna velký potenciál a v současné podobě je jen pouhým úlomkem z celku, kterým by mohla být.

Vzhledem k tomu, že v kontextu aplikace Sociální pracovník v mobilu byla napsána pouze jedna odborná práce, nelze možné náměty porovnat. Ovšem ze zmíněných výsledků vyplývá, že si ženy jako oběti domácího násilí zaslouží náležitou pomoc, která bude ušitá přímo na míru jejich situaci a tomu, v jaké fázi vztahu se rozhodnou najít pomoc. Forem pomoci je na trhu několik, z výsledků mé práce nemohu potvrdit ani vyvrátit jakou formu pomoci by oběti domácího násilí nejvíce využily, lze namítat, že tyto predikce jsou předmětem dalšího zkoumání.

8 ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak ženy, bývalé oběti domácího násilí nahlíží na informace o domácím násilí, ukončení vztahu a na možnosti pomoci, jaké informace v této době respondentky nejvíce potřebovaly a jak tyto informace vnímaly. Na základě těchto zjištění byl stanoven třetí dílčí cíl a to zformulovat na základě těchto zjištění náměty na vylepšení aplikace Sociální pracovník v mobilu.

K úspěšnému naplnění cíle byl využit kvalitativní výzkum, ke sběru dat jsem využila metodu polostrukturovaného rozhovoru. Získaná data byla posléze zpracována pomocí otevřeného kódování, ze kterého vzniklo několik kategorií. Z průběžného hodnocení dat vyplynuly 3 fáze vztahu (Začátek násilného vztahu, Průběh násilného vztahu, Konec násilného vztahu), kategorie byly posléze přeorientovány na fáze v kontextu potřeby a získávání informací v závislosti na tom, v jakém období vztahu se respondentky nacházely. Shrnutí dosažených cílů v následujícím odstavci.

V první fázi vztahu respondentky informace převážně nezískávaly hlavně proto, že si neuvědomovaly přítomnost domácího násilí v jejich vztahu, z následných výsledku vyplývá, že nejvíce potřebovaly informace ohledně toho, jak mají domácí násilí rozeznat. V návaznosti na tyto informace také potřebovaly, aby bylo informováno i okolí, tak aby respondentky dostaly potřebnou podporu, která jim nejen v této fázi vztahu chyběla. Informace v této fázi nebyly dostupné. V průběhu násilného vztahu respondentky získávaly informace z okolí, tedy od odborníků, rodiny, přátel. V této fázi respondentky poznávaly přítomnost násilí ve vztahu a měly první myšlenky na ukončení násilného vztahu. Největší potřebu informací v této fázi měly respondentky ohledně finanční stránky, informace v této fázi byly značně dostupnější, i přesto nelze říct, že by dostupnost byla taková, jakou respondentky potřebovaly. V konečné fázi vztahu respondentky rovněž získávaly informace z řad odborníků, velký podíl na získávání informací hrála i rodina. Po ukončení násilného vztahu pomoc z řad sociálních služeb určené pro oběti domácího násilí využila pouze jedna respondentka. Obecně lze tedy říct, že informovanost obětí o domácím násilí a možnostech pomoci v průběhu vztahu je poměrně malá. Na základě těchto zjištění byly zformulovány náměty na vylepšení aplikace Sociální pracovník v mobilu.

Dílčí cíle byly zodpovězeny a naplněny. Možný přínos pro praxi přináší práce zpřístupnění možností pomoci obětem domácího násilí. Mobilní aplikace je současné téma a nabízí propojení

s oborem, který je na první pohled odlišný od oboru technologií, aplikace má potenciál pomoci obětem domácího násilí a do budoucna otevírá další možnosti na vylepšení a další možné výzkumy tak, aby byla dostupná a kvalitní pro co největší spektrum cílových skupin.

9 POUŽITÁ LITERATURA

9.1 Primární zdroje

Asociace pracovníků intervenčních center ČR. *Mlčení bolí: Postřehy z desetileté praxe intervenčních center*. Praha: Asociace pracovníků intervenčních center ČR, 2016. 271 s. ISBN 978-80-270-0459-1.

BROST, Hauke, 2008. *Jak pochopit ženu*. Praha: Otto nakladatelství. 176 s. ISBN 80-7360-681-X.

CIMRMANNOVÁ, Tereza, 2013. *Krise a význam pomáhajícího prvního kontaktu: Aplikace v kontextu domácího násilí*. Praha: Karolinum. 197 s. ISBN 978-80-246-2205-7.

ČECH, O. et al. 2011. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia. 137 s. ISBN 978-80-904854-0-2.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2020. *Domácí násilí: Nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Aleš Čeněk. 308 s. ISBN 978-80-7380-806-8.

FABIÁN, Petr, 2021. *Možná to jde i jinak: Teorie a metody v sociální práci*. Pardubice: Univerzita Pardubice. 174 s. ISBN 978-80-7560-368-5.

HENDL, Jan, 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4. dopl. vyd. Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

KOTKOVÁ, M. et al. 2014. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea. 127 s. ISBN 978-80-260-7191-4.

KOUKOLÍK, František a Jana DRTILOVÁ, 2006. *Vzpouřa deprivantů: Nestvůry, nástroje, obrana*. 2. přepracované vydání. Praha: Galén. 327 s. ISBN 978-80-7262-410-2.

MACHALOVÁ, Tatiana, 2014. *Domácí násilí: Filosofická analýza pojmu*. Brno: Masarykova univerzita. 81 s. ISBN 978-80-210-6765-3.

PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODÁNA a Jiří BURIÁNEK, 2015. *Ženy jako oběti partnerského násilí: Sociologická perspektiva*. Praha: SLON. 164 s. ISBN 978-80-7419-189-3.

ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH, 2013. *Kvalitativní analýza textu: Čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita. 190 s. ISBN 978-80-210-6382-2.

ŠEĐOVÁ, K. et al. 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha. Portál. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

TOPINKA, D. et al. 2016. *Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu: Základní fakta a výsledky*. Ostrava: SocioFactor. 162 s. ISBN 978-80-906615-0-9.

VOŇKOVÁ, Jiřina a David OPLATEK, 2015. *Vraždy v kontextu domácího násilí*. Praha: proFem. 69 s. ISBN 978-80-904564-3-3.

9.2 Sekundární zdroje

ČUHELOVÁ, Kateřina, 2019. *Předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí*. 2. doplněné vydání. Wolter Kluvers. 138 s. ISBN 978-80-7598-575-0.

MATOUŠEK, O. et.al. 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál. 400 s. ISBN 978-80-262-0213-4.

MIŠOVIČ, Ján, 2019. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství. 292 s. ISBN 978-80-7419-285-2.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATÉNKOVÁ, 2011. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. Praha: Portál. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

9.3 Odborné články

International Journal of Nursing Studies Advances [online], 2021. United Kingdom: Elsevier [cit. 2022-04-23]. ISSN 266-142X. Dostupné z: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S2666142X21000187?token=55250F77BD9661FBE5A67149239C0649D552EB6B8FB120E707193B69CAEAEDA85F618086E3F6CB4B2D3B12FC0EAC698&originRegion=eu-west-1&originCreation=20220423135526>

9.4 Internetové zdroje

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, 2009. Co je domácí násilí. *Domacinasili.cz* [online]. © Bílý kruh bezpečí [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasili/>

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, 2009. O nás. *Bkb.cz* [online]. © Bílý kruh bezpečí [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/timeline/>

CECHL, Pavel, 2020. Sami a bez peněz? Mobilní aplikace pomůže týraným ženám, seniorům i bezdomovcům. *Deník.cz* [online]. VLTAVA LABE MEDIA [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/zeny-seniori-pomoc-aplikace-20200129.html

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ, 2020. Sociální pracovník v mobilu - Nová aplikace Fakulty elektrotechnické, která může pomoci v nepříznivé životní situaci. *Čvut.cz* [online]. Praha: ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://aktualne.cvut.cz/stalo-se/20200605-socialni-pracovnik-v-mobilu-nova-aplikace-z-fakulty-elektrotechnicke-ktera-muze>

ČESKO, 2006. Zákon o sociálních službách. In: *Zákony pro lidi*. Praha: Parlament České republiky, ročník 2006, částka 122, číslo 108. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#>

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS. *Violence against women: an EU-wide survey* [online]. Vienna: ©Shutterstock and iStock, 2014 [cit. 2022-04-21]. ISBN 978-92-9239-999-3. Dostupné z: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf

GARCIA-MORENO, Claudia, Henrica A.F.M. JANSEN, Lori HEISE a Charoltte Watts, 2005. *WHO Multi-country Study on Womens Health and Domestic Violence against Women* [online]. Switzerland: World Health Organization [cit. 2022-04-21]. ISBN 92 4 159350. Dostupné z: <https://www.who.int/publications/i/item/924159358X>

HURYCHOVÁ, E. et al. 2016. *ZaIstanbul: Domáci násilí a vybraná témata z oblasti genderově podmíněného násilí* [online]. Praha: Pasparta [cit. 2022-04-23]. 99 s. ISBN 978-80-87227-04-6. Dostupné z: <https://www.csz.cz/userfiles/istanbul/sbornik-zaistanbul-fin.pdf>

Intervenční centrum, 2017. O intervenčním centru. *Intervencnicentrum.cz* [online]. Praha: © Intervenční centrum [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.intervencnicentrum.cz/poslani-a-vize>

MICHALCOVÁ, Michaela, 2009. Ševčík: Domáci agresor bývá člověk dvojitě tváře. *Olomoucky.denik.cz* [online]. Copyright © VLTAVA LABE MEDIA [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/sevcik-domaci-agresor-byva-clovek-dvoji-tvare.html

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2019. Intervenční centra. *Mpsv.cz* [online]. © Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/intervencni-centra>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2020. Domáci násilí - institut vykazání a další informace. *Mvcr.cz* [online]. © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Registr poskytovatelů sociálních služeb. *Iregistr.mpsv.cz* [online]. [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do;jsessionid=D9D0A958D9DE015D9E9308B30A411478.node1?SUBSESSION_ID=1650808462538_1

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Domáci násilí. *Policie.cz* [online]. ©Policie ČR, 2020 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2020-domaci-nasili.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. Domáci násilí - Nebuďme slepí k domácímu násilí!. *Policie.cz* [online]. © Policie ČR [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx>

ROSA, 2022. Co je domácí násilí. *Rosacentrum.cz* [online]. Praha: © Copyright [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili/>

Sociální práce/Sociálna práca [online], 2006. 2006. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci [cit. 2022-04-21]. ISSN 1213-6204. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/wp-content/uploads/2020/10/2006-2.pdf>

STŘEDISKO SOCIÁLNÍ PREVENCE OLOMOUC, 2020. Bezpečnostní plán. *Ssp-ol.cz* [online]. Olomouc: ©Copyright Domovy online. [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.ssp-ol.cz/intervencni-centra/odborna-pomoc/bezpecnostni-plan>

TO JE ROVNOST, 2021. Domáci a sexuální násilí - co říkají aktuální výzkumy?. *Vláda.cz* [online]. [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Domaci-nasili-a-sexualni-nasili-v-roce-2021.pdf>

9.5 Ostatní

Akcí plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 - 2022, 2019. Úřad vlády ČR: Úřad vlády České republiky.

CANADIAN WOMEN'S FOUNDATION, 2022. Signal for help. In: Canadianwomen.org [online]. Toronto, Ontario: © Canadian Women's Foundation [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://canadianwomen.org/signal-for-help/>

ČERNÁ, Jitka, 2017. Problematika domácího násilí a realizace preventivních postupů na základních školách. Hradec Králové. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky. Vedoucí práce Gabriela Caltová Hepnarová.

DITTRICHOVÁ, Andrea. Domácí násilí jako fenomén současné doby. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

DRAPÁKOVÁ, Michaela. Domácí násilí na ženách. Pardubice, 2017. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická. Vedoucí práce Adriana Sychrová.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika. Domácí násilí páchané na ženách. Olomouc, 2015. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Ústav speciálněpedagogických studií. Vedoucí práce Michal Růžička.

JANIGOVÁ, Aneta. Domácí násilí páchané na ženách. Hradec Králové, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra sociální patologie a sociologie. Vedoucí práce Blahoslav Kraus.

KOCMANOVÁ, Marie, 2015. *Analýza vývoje a projevů násilného chování v partnerských vztazích*. Olomouc. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra psychologie a patopsychologie. Vedoucí práce Lucie Křeménková.

SIROTKOVÁ, Lenka. Domácí násilí se zaměřením na alkoholové závislosti. Praha, 2021. Bakalářská práce. AMBIS vysoká škola, a.s., Katedra bezpečnosti a práva. Vedoucí práce Ingrid Matoušková.

ŠMEJKALOVÁ, Martina. Informovanost veřejnosti o domácím násilí. Hradec Králové, 2016. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky. Vedoucí práce Blahoslav Kraus.

TODOROV, Ilja. Domáci násilí a závislosti. Praha, 2019. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut - AMBIS. Vedoucí práce Ingrid Matoušková.

ZAVADIL, Karel. Sociální pracovník v mobilu. Praha, 2020. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta elektrotechnická, Katedra počítačů. Vedoucí práce Martin Komárek.